

SEIMO RINKIMŲ PERSPEKTYVOS

1. EKONOMIKOS ĮTAKA POLITIKAI

Dr. Leonas Milčius

Kalbant apie būsimuosius Seimo rinkimus, valdančiosios LDDP ir opozicinių partijų perspektyvas, reikia kalbėti ne tik apie Vyriausybės vykdomą vidaus ir užsienio politiką. Reikia nepamiršti ir valstybėje vykstančių ekonominių procesų. Ekonomika apsprendžia žmonių socialinį būklę, pragyvenimo lygį, o tuo pačiu ir jų nuotaiką, požiūrį ne tik į dabartinę valdančiąją partiją ar Prezidentą, bet ir į visą valstybę, jos pagrindines institucijas.

Nieko nėra pavojingiau už išplitusį nusivylimą, abejingumą, netikėjimą, kad galima ir valdyti, ir tvarkytis, ir gyventi geriau. Neteisūs tie verslininkai, tarnautojai ar ūkininkai, kurie sako: politika man neįdomi, mes pavargome nuo politikos, mums rūpi tik mūsų verslas, žemė, pinigai. Jie neteisūs, lygiai taip pat, kaip neteisūs ir tie politiniai veikėjai ar partijos, kurios bando primesti savus politinius sprendimus kruopščiai neįvertinę galimų ekonominių ir socialinių pasekmių.

Valstybės ir visuomenės gyvenime politika ir ekonomika eina kartu, viena kitą įtakodamos. Ir nesvarbu, kuri šiandien labiau matoma ar kuri iš kurios seka. Kaip ir žmogaus kojos: ar taip jau svarbu, kuri iš jų – dešinioji ar kairioji – priekyje šią akimirką? Pats geriausias tokio neatsiejamumo ekonomikos ir politikos ryšio pavyzdys yra 1992 m. Seimo rinkimai Lietuvoje, kai priimti politiniai sprendimai, pradėtos reformos ir pakitusios sąlygos sukėlė ekonomikos griūtį ir beveik visuotinę socialinę krizę. Daugelio nuostabai, kurią buvo galima prilyginti šokui, didžioji dalis žmonių nusigėrė nuo tų politikų, kurie, atrodo, amžiams buvo įgiję šlovę, Dievo, likimo ir savo pastangų dėka atsistoję prie pačių švenčiausių vertybių, kurias begali turėti tauta – jos valstybingumo ir laisvės sugrąžinimo bei išsaugojimo. Neįvertinta ir pažeista ekonomika žiauriai atkeršijo: žmonės pakeitė valdžioje buvusius politikus, nežiūrėdami jų nuopelnų, vardų ar tarptautinio pripažinimo.

Tad nors trumpai apžvelkime, kokia ekonominė ir socialinė padėtis, kokie jos pokyčiai bei tendencijos yra

šiandien Lietuvoje.

Daug kas daro lemtingą klaidą arba atvirai politiškai spekuliuoja, kai mechaniškai ima lyginti, kiek buvo užauginta kiaulių, pagaminta sviesto ar kokių nors kompresorių, elektros variklių ar traktorinių kuro siurblių anksčiau ir dabar Lietuvoje. Pirmiausia turėtume suprasti, kad anksčiau visa Lietuvos pramonė buvo kuriama ir pagunijama vienos gigantiškos valstybės – Sovietų Sąjungos poreikiams, jos didžiulei rinkai. Ji buvo sudėtinė civilinės ir karinės pramonės dalis. Sukurtos sąjunginės paskirties įmonės, kuriose dirbo šimtai ir tūkstančiai darbininkų, naudojusiu Rusijoje išgaunamas žaliavas. Bet jos, naudojusios prastą, atsilikusią technologiją, šiandien liko mažavertės ir nereikalingos. Jų gana brangios ir ne pačios aukščiausios kokybės produkcijos nereikia nei Rusijai, nei Lietuvai. Juo labiau jos nereikia Vakarams. Pertvarkyti tokias gamyklas, jas pritaikyti Vakarų ar net "trečiojo pasaulio" šalių rinkos poreikiams arba smulkesniam verslui yra labai brangu. Tai reikalauja daug laiko, o kartais iš viso neapsimoka.

Lygiai tas pats pasakytina ir apie žemės ūkį. Visados puslankanė Rusija puikiai išnaudojo lietuvių sugebėjimą gerai ūkininkauti. Skirdama daugiau finansinių, techninių ir kitokių materialinių resursų, pastačiusi stambesnių gyvulininkystės fermų ir Lietuvoje palikdama ženkliai dalį iš Vakarų pirktų grūdų bei kitokių pašarų, vėliau ji išreikalaudavo "privalomą duoklę". Dar ir dabar dažnai giriamasi, kad štai Lietuva iki 1990 m. pagamindavo tiek žemės ūkio produkcijos, kad jos užteko daugiau nei trims Lietuvoms. Tik nutylima, kad Lietuvai iš to "išvystyto kolūkinio žemės ūkio" palikdavo tik ragai ir nagai, kaip žmonės taikliai vadindavo – "Brežnevo basutės". Taigi ir už išpūdingų sovietmečio skaičių visados reikia matyti ir suprasti realų gyvenimą, jo tikrąją vertę žmonėms.

Atkūrus nepriklausomybę, Lietuvai teko pergyventi ne tik pagrindinių ekonominių ryšių su Rusija nutrūkimą, bet ir pilną finansinę, energetinę bei kitokią ekonominę blokadą. Naftos

kainos padidėjo 169 kartus, elektros energijos – 236 kartus. Visi šie procesai ir lėmė produkcijos sumažėjimą, nevaldomą infliaciją bei socialinių problemų aštrėjimą. Nors Lietuva sėkmingai nukreipė savo prekybą Vakarų link ir eksportas į jas padidėjo nuo 5% 1991 m. iki 53% 1994 m., tai toli gražu neatstatė gyventojų socialinės saugos, nesukėlė ženklesnio ekonomikos augimo. Valstybinio turto privatizavimas plačiai visuomenei neatnešė jutos naudos. Jis sutekėjo į siaurą, dažnai netgi nusikalstamų grupuočių arba buvusios partinės nomenklatūros rankas.

Tačiau dar sunkiau būtų išivaizduoti dabartinę ekonominę situaciją, jeigu privatizavimas arba žemės grąžinimas kaime būtų iš viso nepradėtas.

ALTS 24-ojo seimo dalyvis Juolius Pakalka prie savo sukurto koplytstulpio, skirto Sibiro tremtinių atminimui Lietuvių tautinėse kapinėse Čikagoje. J.Jasaičio nuotr.

NATO: JAV IR LIETUVA

Juozas Ardys

Liepos 10 d. Amerikos Atstovų Rūmų Tarptautinių Reikalų Komitetas kone vienbalsiai priėmė H.R. 3564 su kongresmeno Benjamin Gilman pataisa. Šioje rezolucijoje yra dvi Lietuvai svarbios pastabos. Pirmoji pastaba pabrėžia unikalią saugumo situaciją, kurioje yra Lietuva, Latvija ir Estija. Joje išryškinta Regioninė Oro erdvės Inicijatyvos programa (RAI), kuri yra ypatingai svarbi Lietuvai.

Tiek Atstovų rūmų (House of Representatives), tiek ir Senato dokumentų projektai buvo paruošti be kongresmeno B.Gilmano pataisų. Senato dokumentas S. 1830 (Dole, Brown, Helms "bilis" apie NATO išplėtimą) irgi neturėjo tinkamos formulės, kuri atsižvelgtų į Baltijos šalių interesus. Lietuvių visuomenės akcijos dėka Atstovų Rūmų dokumentą pataisė kongresmenas B.Gilman. Senato nutarimo projektą patobulino senatoriai Hank Brown (R-CO), Paul Simon (D-IL) ir Jesse Helms (R-NC). Ši pataisa pripažino Lietuvos, Latvijos ir Estijos dabartinį rimtą ir pagrįstą susirūpinimą dėl savo saugumo ir įtraukė į projektą formulę, kad "Es-

tija, Latvija ir Lietuva turi neginčijamą istorinį pagrindą rūpintis saugumu ir joms neturėtų būti kliudoma siekti NATO narystės". Už tai reikia padėkoti Colorado LB apylinkės pirmininkui ir LB Tarybos nariui Arvydui Jurašui ir jo bendradarbiams, kurie įtikino senatoriaus H. Brown štabo narius įrašyti tokią formulę į Senato dokumentą. Čia Lietuva taip pat yra minima, kaip valstybė, įtraukta į Regioninę Oro Erdvės Inicijatyvos programą (RAI), kurios iniciatoriumi buvo JAV LB. Tiek Atstovų, tiek Senato aktai buvo priimti didele balsų dauguma. Senato aktas priimtas liepos 25 d. Taigi buvo labai svarbu paraginti kongresmenus, kad priimtų Senato pataisas, reikšmingas Baltijos valstybėms. Pagal šiuos abu dokumentus (HR 3540 ir S.1830) užsienio pagalbai (Foreign Aid) skiriama 50 mln. dolerių. Ši suma turėjo būti tvirtinama liepos 31 d. kongresmenų ir senatorių konferencijoje NATO klausimu. Deja, konferencijos komitetas nutarė savo sprendimą šiuo klausimu atidėti pirmajam rugsėjo savaitės, nes tie 50 mln. įeina į visą sumą, skirtą pagalbos

užsienio šalims programai. Tokia suma Senato projekte yra net 700 mln. dolerių didesnė, negu Atstovų Rūmų versijoje.

JAV LB Vašingtono įstaiga savo rugpjūčio 2-ros dienos laišku pakvietė visas JAV LB bendruomenes skatinti savus kongresmenus ir senatorius (konferencijos narius) paspartinti šį svarstymą. Raginame rašyti jiems laiškus. JAV LB įstaiga teigia, kad jei mums pavyktų išlaikyti senate papildomą formulę dėl NATO praplėtimo, kurioje kalbama apie Baltijos valstybių saugumą, tai būtų didelis laimėjimas. Antrąją dalį – 50 milijonų dolerių paramą – siūlome perkelti iš užsienio pagalbos (Foreign aid) konferencijos į užsienio reikalų (Foreign relations) komitetą, kuris tuo klausimu yra palankiau nusiteikęs. Tai pagreitintų NATO praplėtimo akto priėmimą.

NATO - JAV reikalai vis dar "kabo ore", nors pačią NATO praplėtimo formulę, kuri yra mums priimtina, remia tiek Senatas, tiek Atstovų rūmai. Aišku, tai nėra NATO narystės patvirtinimas, bet stiprus žingsnis pirmyn ta kryptimi.

Girdėta iš Vilniaus

• LIETUVOS PREZIDENTAS VYKS Į LENKIJĄ.

Lietuvos Prezidentas A. Brazauskas susitiks su Lenkijos Prezidentu Aleksandru Kvasniewski (Kwasniewski). Susitikimas vyks Lenkijos uostamiestyje Gdynėje. Tikimasi, kad Lenkijos ir Lietuvos vadovai aptars abiejų valstybių integraciją į europines ir transatlantines struktūras, santykius su kaimynais, dvišalį bendradarbiavimą bei kitus klausimus.

• **APDOVANOJIMAS LIETUVOS DIPLOMATIJOS PATRIARCHUI.** Lietuvos diplomatinės vadovui Stasiui Antanui Bačkiui suteiktas Prancūzijos garbės legiono karininko titulas. Dar imperatoriaus Napoleono 1802 metais įsteigtą ordiną daugiau kaip šešių dešimčių metų diplomatinio darbo patirtį turinčiam S.A.Bačkiui rugsėjo 11 d. savo rezidencijoje Vilniuje įteikė Prancūzijos nepaprastasis ir įgaliotasis ambasadorius Lietuvoje Mišelis Tiurenas (Michel Touraine).

• **TAUTININKAI PATEIKĖ KANDIDATŲ SĄRAŠĄ.** Lietuvių tautininkų sąjunga (LTS) ketvirtadienį įteikė Vyriausiajai rinkimų komisijai (VRK) savo pareiškinius dokumentus dalyvauti Seimo rinkimuose. Tautininkai daugiamandatėje apygardoje kelia 58 kandidatus.

• **DUONAI SAVŲ GRŪDŲ UŽTEKS.** "Kasdieninei duonai grūdų užteks", – tvirtina Žemės ūkio ministras Vytautas V.Einoris. Pasak ministro, buvo pasėta pasėta 100 tūkstančių hektarų grūdinių kultūrų daugiau negu pernai. Įsigiję beveik du kartus daugiau mineralinių trąšų ir cheminių priemonių kovai su ligomis ir kenkėjais, atgaivinę sėklininkystę, šiemet žemdirbiai prikūlė 5 centneriais daugiau iš kiekvieno hektaro. Todėl tikimasi papildomai surinkti apie 500 tūkstančių tonų. V. Einoris sakė, kad grūdai superkami didesnių sutrikimų superkami grūdai ir už juos laiku sumokama. Tačiau dar apie 15 % javų nenupjauta, o pernai tokiu metu javų pjūtė buvo baigta. Grūdų balansas rodo, sakė ministras, jog maistui grūdų bus supirkta daugiau negu reikia. Tuo tarpu pašarui skirtų grūdų, matyt, teks pirkti svetur.

Taip pat numatomas net 200 tūkstančiais tonų didesnis negu pernai cukrinių runkelių derlius, neblogai užderėjo bulvės bei daržovės.

• **LIETUVOS SAMBŪRIS BENDRADARBIAUS SU JUDĖJIMU "RINKIMAI – 96".** Judėjimas "Rinkimai 96" ir Lietuvos Sambūris susitarė bendradarbiauti artėjančiuose Seimo rinkimuose. "Rinkimai 96" kels ne tik savo, bet ir Lietuvos Sambūrio parinktus kandidatus vienmandatėse rinkimų apygardose. Savo ruožtu Lietuvos Sambūris per rinkimų kampaniją remis judėjimo "Rinkimai 96" iškeltus kandidatus.

Nepartinių judėjimas "Rinkimai 96", įsiregistruodamas kaip politinė organizacija, igijo teisę kelti kandidatus į Seimą. Lietuvos Sambūris, būdamas visuomenine organizacija, tokios galimybės neturi.

• **VYRIAUSYBĖS VARDU: PASKOLA GRŪDAMS SUPIRKTI.** Lietuvos taupomasis bankas skolina Žemės ūkio ministerijai 10 mln. litų. Paskolos grąžinimas garantuotas Pamos žemės ūkiui fondo lėšomis. Tai antroji tokia LTB paskola. Pirmąją, suteiktą prieš metus, Žemės ūkio ministerijai priklausančios grūdų perdirbimo įmonės jau grąžino. Paskolą Žemės ūkio ministerija ima Vyriausybės vardu, išipareigodama ją grąžinti per vienerius metus.

• **LIETUVA IR BALTARUSIJA TARĖSI DĖL ENERGIJOS TIEKIMO.** Lietuvoje lankėsi Baltarusijos delegacija. Susitikime kalbėta apie Baltarusijos skolą Lietuvai už tiekiamą elektros energiją, aptartos jos grąžinimo galimybės. Apsvarstytos bendradarbiavimo galimybės, vykdant Europos transporto magistralės "Helsinkis-Plovdivas" ir jos atšakos "Klaipėda-Minskas-Kijevas" statybos programą bei kiti klausimai.

• **"BALTIJOS VEIKSMŲ PLANAS".** Lietuvos Užsienio reikalų ministerijos pareigūnai ir Seimo nariai susipažįsta su šiuo dokumentu, kuris apibūdina JAV strategiją, padedančią Baltijos valstybėms įsijungti į Vakarų struktūras. Numatoma kitų metų pradžioje pasirašyti Baltijos valstybių ir JAV bendradarbiavimo chartiją. Užsienio reikalų ministras P.Gylis sakė, kad Lietuvai priimtinos šio plano idėjos, tačiau jis negali atstoti tiesioginės Lietuvos narystės Europos ir transatlantinės organizacijose.

• **RUSIJOS AMBASADORIUS N.OBERTYŠEVAS BAIGĖ TARNYBĄ LIETUVOJE.** Diplomatinę misiją baigiančiam Rusijos ambasadoriui Nikolajui Obertyševui Prezidentas A.Brazauskas įteikė Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Gedimino 2-ojo laipsnio ordiną. Ambasadorius savo šaliai Lietuvoje pradėjo atstovauti 1992 m. rugsėjo 4 d.

Iš visur apie viską

KONFLIKTAS IRAKE

Algirdas Pužauskas

Kurdų valstybės idėja

Apie 20 milijonų žmonių turinti kurdų tauta niekada neturėjo savo nepriklausomos valstybės. Kurdai gyvena Irane, Irake, Turkijoje, Sirijoje, Armėnijoje ir Azerbaidžane, Afganistane. Visose šalyse gyvenantys kurdai svajoja apie savo nepriklausomą valstybę. Visur jie organizuojasi, rengia sukilimus, bando išsikovoti ne tik autonomiją, bet ir savo žemės plotą. Visur už tai jie yra persekiojami ir baudžiami.

Po Pirmojo pasaulinio karo JAV prezidentas Vilsonas pritarė kurdų tautos siekiams. 1920 metais buvo sušaukta tarptautinė konferencija Sevres mieste ir pasirašyta vadinamoji Servės Sutartis, kurioje pritarta Kurdistano valstybės įkūrimui. Tačiau tuo pačiu metu teritorijose, kur buvo numatyta formuoti Kurdistaną, rasti naftos telkiniai. Prasidėjo tarptautinės intrigos. Prancūzija, Anglija, o ypač – Turkija pasipriešino kurdų valstybės sukūrimo planams ir viskas iširo. Kurdai liko be savo žemės, kitų žiauriai valdomi.

Dabartinio kurdų vado (Irako teritorijoje) Masauda Barzanio senelis Ahmad Barzanis vadovavo 1931 metais dideliame kurdų sukilime prieš Irako valdžią, tačiau buvo nugalėtas. Po 30 metų jo sūnus Mustafa Barzanis – Kurdistano Demokratinės partijos įsteigėjas ir vadovas vėl pakėlė ginklą prieš Irako valdžią, tačiau ir šis sukilimas buvo žiauriai numalšintas. Dar žiauresnį kurdų naikinimą vykdė dabartinis Irako diktatorius Sadamas Husseinas, panaudodamas kurdų kaimuose net nuodingąsias dujas. Daug kurdų iš Irako pabėgo į Turkiją bei Iraną.

Ginkluotos partijos

Po karinės operacijos "Audra dykumoje", kurios metu JAV su koalicijos part-

neriais per 100 valandų išvadavo irakiečių okupuotą Kuveitą, šiauriniame Irake buvo įsteigta kurdų zona, kurioje buvo uždrausta laikyti Irako kariuomenę ir skraidyti Irako karo lėktuvams. Toje zonoje 1992 gegužės mėn. buvo praversti demokratiniai rinkimai. Paaiškėjo, kad šalia Kurdistano Demokratinės partijos, labai stipri pasirodė Džialalo Talabanio vadovaujama Kurdistano Patriotinė unija. Irako valdžia tų rinkimų visai nepripažino.

Po tokio susiskaldymo prasidėjo abiejų partijų kovos, žuvo apie 4,000 kurdų. Talabani ginklais ir amunicija remia Irano valdžią. Ypač aršios kovos prasidėjo šių metų rugpjūtyje, kai iš Irano kalnų įsibrovė apie 2,500 gerai ginkluotų kurdų. Irako valdžia, neseniai aštuonerius metus kariavusi su Iranu, pasiuntė tūkstančius karių į savo šiaurinę provinciją ginti "savųjų" kurdų. JAV diplomatai pergyveno moralinį smūgį matydami, kad tauta, kuriai Vakarų pasaulis bando padėti, nesiekia vienybės, bet dar susideda su dviem didžiausiais JAV priešais – Iraku ir Iranu.

JAV baudžia Iraką

Prezidentas Klintonas, nepaisydamas intensyvių priešrinkiminės kampanijos kelionių po Jungtines Amerikos Valstijas, įsakė kariuomenės štabui skubiai reaguoti į Irako kariuomenės žygį per šiaurinę sieną, kuri skiria kurdams skirtą teritoriją nuo Irako. JAV karo laivai Persų įlankoje ir ilgų nuotolių bombonešiai B-52 ištolimos Gvamo salos paleido į Irako karinius taikinius (radarų stotis, priešlėktuvines baterijas, kariuomenės komunikacijų centrus) 27 raketas. Spaudos ir televizijos apklausos skelbia, kad net 66% amerikiečių pritaria prezidentui Klintonui. Jo populiarumas prieš rinkimus dar pakilo.

Arabų šalys, kurios prisidėjo su savo kareiviais ir dalyvavo 1991 metų "Dykumos kare" prieš Iraką, ši sykį atsisakė dalyvauti. Net Saudo Arabija prašė, kad JAV nenaudotų šiame puolime lėktuvų iš bazių, esančių jos teritorijoje. Apšaudymui raketomis pritarė Kuveitas. Amerika savo žygį prieš Iraką pagrindė Jungtinių Tautų rezoliucija Nr. 688, kurioje kalbama apie kurdų tautos gynimą nuo Irako valdžios. Viešai sa-

vo pritarimą išreiškė Britanija, Vokietija, Kanada, Japonija. Prieš Irako apšaudymą griežtai pasisakė Rusija ir Kinija. Savo abejones tuo klausimu pareiškė Italija ir Ispanija. Irako valdžios galva Husseinas pavadino Ameriką agresore ir ragino savo lakūnus ginti Irako oro erdvę.

Kenčia vaikai

Jungtinių Tautų generalinis sekretorius savo pareiškime pabrėžė esąs susirūpinęs JT tarnautojų Irake saugumu ir išreiškė viltį, kad greitai vėl bus galima tęsti programą, kuri leidžia Irakui eksportuoti naftą, kad galėtų pirkti vaistų ir maisto produktų savo gyventojams. Kaip žinoma, Irakas kenčia nuo tarptautinių prekybos sankcijų. Nuo bado ypač kenčia vaikai. Prieš metus Jungtinių Tautų atstovas Irake Dieteris Hanušas savo pranešime nurodė, kad visi irakiečiai atrodo sulybę, alkani, visi vaikai turi "senų žmonių veidus". Irakas visada turėjo importuoti 70 proc. savo suvartojamo maisto. Geriausia Irako dirbamoji žemė kaip tik ir yra šiaurėje, kur dabar gyvena kurdai.

Šalia anksčiau minėtų dviejų kurdų politinių grupių – Demokratų ir Patriotų – veikia dar gan stipri Kurdistano darbininkų partija. Remiama Sirijos, ji jau 12 metų kovoja dėl savo autonomijos su Turkija. Ši buvo susitarusi su Iraku, kad leistų turkų kariuomenei vyti kurdus sukilėlius per sieną ir persekioti juos Irako teritorijoje. Pasinaudodama šia sena sutartimi, Turkija įvedė kariuomenę į šiaurinį Iraką, kur bus sudaryta buferinė zona kalnuose. Joje turkai saugos savo sieną nuo pabėgėlių iš Irako. Turkijos – Irako siena yra 200 mylių ilgio. Ją gins karo aviacija ir artilerija.

Trumpai

• Rusijos prezidentas Jelcinas, 65 m., televizijos surengtame pasikalbėjime su žurnalistais, paneigė Maskvoje pasklidusius gandus ir spėliojimus. Jis pasakė, kad šio mėnesio pabaigoje jam bus atlikta širdies operacija. Jį operuos Rusijos chirurgai.

• Izraelio premjeras Netanjahu rugsėjo 4 d. pirmąsyk susitiko su Palestinos vadovu Arafatu. Rugsėjo 9 d. Izraelio premjeras atvyko į

(Nukelta į 3 psl.)

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVA TEL. (216) 531-8150
FAX. 216 531-8428

P.O. BOX 19191 CLEVELAND, OHIO 44119 - 0191
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

EDITOR: DR. JONAS JASAITIS

DIRVA (USPS 157-580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-0191

Second-class postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices. • Published Weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. • Subscription per year \$30.00 • Single copy 65 cents. Air mail overseas \$100.00 yr.

Prenumerata metams \$30.00, pusei metų \$17.00 • Oro paštu į užsienį metams \$100.00 pusei metų \$55.00 • Atskiuro numerio kaina 65 centai • Straipsniai pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę. • Nespausdinti straipsniai grąžinami tik autoriams prašant • Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

Redaktoriaus skiltis

O KIEK PARTIJŲ REIKIA UŽSIENIO LIETUVIAMS?

Partijų, kovojančių dėl valdžios šalyje, kurioje jie gyvena, užsienio lietuviai, berods, dar nesukūrė. Vieni iš jų sakosi esą JAV respublikonų, kiti – demokratų partijų rėmėjais.

Teko girdėti ir net matyti sovietmečiu Lietuvoje apsilankiusius komunistų atstovus. Nors tuometinė marionetinė Lietuvos valdžia, okupantams pritariant, ir organizuodavo jų propagandines keliones, bet žmonės į susitikimus su tokiais "svečiais" nesiveržė.

Kartą Šiauliuose, "palydovų" globojami, lankėsi A.Bimba ir P.Venta. Miesto kompartiečių komitetas spektaklį – "parodomąsias" darbininko ir studentės – būsimosios mokytojos vestuvės organizavo. "Garbingi" svečiai jose, kaip kokiame mitinge, kalbas pasakė. A. Bimba aiškino, kaip organizuojamos vestuvės "kapitalistiniame pasaulyje". Susirenka, girdi, kelioms valandoms, giminės ir draugai su pinigų saujelėmis, jaunavedžiams juos įteikia ir netrukus išsiskirsto. Studentai, tokias šnekas išgirdę, jau ruošėsi kur nors koridoriuje arba vyrų tualete agitatorius šiek tiek "paauklėti", bet netrukus paaikškėjo, kad ir ten juos "palydovai" globoja.

Laikas bėgo, negailastingai nušluodamas "bimbas" nuo istorijos tako. Pradingo ir jų leisti laikraščiai. Komunistuojančių tautiečių, viešumoje šią ideologiją išpažįstančių, nebematyti. Neviešumoje, žinoma, dar pasitaiko. Tik dabar jie irgi kitais kailinukais dabinasi, kitas kaukes matuojasi. Laikinai – kol naudinga arba madinga.

Taigi tokių partijų, kokios dabar Lietuvoje, rinkimams artėjant, šurmuliuoja, išeivijoje gal ir nebeturime. Yra tik visuomeninės organizacijos. O jau jų, kaip galima spręsti iš įvairiakryptės veiklos, ko gero, tik šiek tiek mažiau, negu partijų dabartinėje

Lietuvoje.

Nėra taip jau blogai, kad žmonės įvairias grupeles kuria arba gali pasirinkti, kurioje maloniau dalyvauti. Tačiau ne taip jau ir gerai, kad "tarppartinių kovų" požymiai vis pasirodo. Štai vieni sakosi esą krikščionys demokratai, kiti – tautinės minties atstovai, "dirvininkai". Ir šiaip žiūri, ir taip, niekaip tų deklaruojamų skirtumų nematau. Nei musulmonų, nei budistų, nei demokratijos priešininkų tarp tautininkų neteko sutikti. Net jei žmogus laiko save laisvamaniu, neatrodo, kad labai "nedemokratiškomis" priemonėmis bandytų savo pažiūras kitiems primesti. Niekio panašaus nėra! Ir Tėvynės Lietuvos likimu tiek vieni, tiek ir kiti vienodai susirūpinę.

Be va, kažkodėl ima ir skirstosi į skirtingus "rėmėjų" būrelius. Štai ir dabar, vieni ėjo klausytis Lietuvos Seimo nario Leono Milčiaus, kiti – Alberto Šimėno. O juk abu šie žmonės yra to paties Kovo 11-osios akto signatarai. Labai dažnai abu vienuodai Seimo posėdžiuose balsuoja. Net ir klaidas tas paties kartais daro. Štai kažkas, garsiai rėkdamas, įtikino, kad Švietimo įstatymo pataisos prieš religinį auklėjimą nukreiptos, atgal į sovietinę mokyklą tempiančios. Pakėlė rankas "prieš" ir krikščionys demokratai, ir tautininkai. O reikėjo tik geriau įsigilinti ir LDDP pelus iš to projekto grūdų išvalyti.

Kiekvieno užsienio lietuvio valia, kurią partiją arba organizaciją, rinkiminėse Lietuvos kovose dalyvaujančią, remti. Tik būtų labai gerai, kad tas rėmimas į dar neatsiradusio versio dalybų lygmenį niekada nepereitų. Užuo savo tarpe lenktyniavę, kurie "saviškį" dosniau parems, ar neturėtų išeivijos atstovai tik tolerancijos ir susitarimo žiburėliu Lietuvai kelią šviesti?

KAS TURĖTŲ DIRŽUS SUSIVERŽTI?

Juozas Žygas

Lietuvoje tebėra gausus, dar iš sovietinių laikų užsilikęs noras pirkti visa tai, kas iš užsienio atvežta. Pastebimas ir didelis polinkis po užsienius važinėti. Kol kiekvienas žmogus to nesupras, tai jokia vyriausybė stebuklų nepadarys.

Žinoma, nebūtų gerai, jei žmonės negalėtų išvažiuoti po kitus kraštus pasidairyti. Tačiau tie, kurie rūpinasi Lietuvos ateitimi, tokias keliones kuriam laikui turėtų atidėti. Kol kraštas iš užsienio paskolų gyvena, tai diržus turėtų visi, o ne tik vargšai susiveržti. Vieniems pažįstamiems, gyvenantiems Vilniuje, skambinome daug sykių, bet niekuomet nerasdavome. Kai pagaliau jie atsiliepė, pasirodė, jog ... Tunise atostogavo. Man į Kopenhagą skrendant, šalia sėdėjo pora jaunų vyrų. Jie vyko į Sorrento, bet ne biznio reikalais, o pramogų ieškoti. Taip doleriai tūkstantinėmis srovėmis į užsienius iš Lietuvos plaukia, o mūsų pensininkai paskutinius pinigėlius iš savo pensijos "Lietuvai padėti" siunčia.

Žinoma, kuomet vyriausybė gal šimtus milijonų dolerių prašvaisto (įskaitant ir apsigvusių bankų rėmimą), tai žmonės raginame "susiveržti diržus" irgi didelės prasmės nemato. Krautu-

vėse yra daugiau "saugančiųjų", negu prie kasų sėdinčių. Kadangi ir toms moterėlėms, kurios saugo, po keletą litų į dieną mokėti reikia, tad į kiekvienos prekės kainą po keletą ar net keliolika centų yra už "apsaugą" įskačiuota. Kas žino, kiek dar yra skirta mafijai? Mat kuomet valdžia ir policija jokios apsaugos nesuteikia, tai prekybininkai yra priversti jos kitur ieškoti. O kas, galų gale, už tą "apsaugą" sumoka? Tai dirbantieji ir pensininkai, kurie krautuvėse centus skaičiuoja!

Žmonės laikraščiu, teatrui, operai ar muziejui pinigų nebeturi. Jau anksčiau buvau rašęs, kad Opera – apytuštė. O muziejai – tai visai tušti. Jų lankytojų skaičiuoti gal dviejų rankų pirštų būtų per daug.

Iš mano aplankytų aštuonių muziejų tik du tėra, kurie ir užsieniečius domintų. Tai Gintaro ir Liaudies buities muziejus. (Čiurlionio galerijos neteko aplankyti). Karo muziejus gal galėtų į jų skaičių įeiti, jeigu nors centrinė salė būtų atstatyta tokia, kokia ji buvo prieš karą. Sovietiniais laikais buvo stengiamasi Lietuvos istoriją po kilimu pašluoti, jos Nepriklausomybės laikotarpio visai neminėti. Bet dabar jau būtų laikas nuo eksponatų nors ru-

siškus užrašus nuimti. Žinoma, jeigu užrašai būtų 3-4 kalbomis, tai galėtų ir rusiškais palikti. Bet kuomet užrašyta tik lietuviškai ir rusiškai, tai tokie užrašai akis bado. Manau, kad šį darbą būtų galima ir be užsienio paskolų atlikti. Vietiniai prie to yra apsipratę, o mums, atvykusiems, nemalonu tai matyti. Be to, jeigu užsieniečiai muziejų lankytojų, tai jiems atrodytų, kad Lietuva Sovietijos rėmuose tebėra!

Prezidentas A.Brazauskas dažnai apie Lietuvos įvaizdį pakalba. Jeigu jau taip tuo įvaizdžiu yra susirūpinęs, tai turėtų mažiau po užsienius važinėti, o geriau su Lietuva susipažinti. Nemokančiam vakarietiško kalbų iš to vis tiek naudos nėra.

Norint su Lietuva susipažinti, reikia po ją ir pasivažinėti. O važinėjant, aišku, ne tik žmonėms, bet ir mašinoms įvairių patarnavimų prireikia. Tenka ne tik benziną prisipilti, bet ir tepalą patikrinti, papildomai oro pripūsti, pradurtą padangą suklijuoti arba naują užsidėti. "Degalinėse", kuriose buvome sustoję, tokių paslaugų neteko matyti. Ten, kur išmanantis ir paslaugus darbuotojas turėtų būti, susiraukęs "biurokratas" kiurkso.

(Bus daugiau)

Iš visur apie viską

(Atkelta iš 2 psl.)

stabdė vyriausybės darbus.

• Prezidentas Klintonas pasirašė įstatymą, kuris leis bausti užsienio biznio bendroves, jeigu jos investuos daugiau kaip 40 milijonų dolerių į Libijos arba Irano naftos ar dujų pramonę. Daug Europos vyriausybių kritikuoja šį JAV įstatymą kaip kišimąsi į kitų šalių reikalus.

• Europos Sąjungoje veikia vadinamasis Šengeno susitarimas, tačiau jis apima tik Olandiją, Belgiją, Liuksemburgą (Šengenas yra Liuksemburgo miestelis, kuriame ši sutartis buvo pasirašyta), Vokietiją, Prancūziją, Ispaniją ir Portugaliją. Sutartis panaikina sienų kontrolę, dokumentų tikrinimą, sienos perėjimo procedūras. Atostogų metas parodė, kad keliautojų tarpe pasitaiko nelegalių imigrantų, narkotikų pirklių, teroristų ir kriminalinių nusikaltėlių. Anglija ilgai kovojo prieš Šengeno susitarimą.

• Pasaulyje yra daug valstybių, kurios skiria lėšų užsienio šalims šelpti. Daugiausia pinigų skiria Švedija, Kanada, Australija, Anglija, Japonija ir JAV.

Ameriką pasitarti su prezidentu Klintonu.

• Pietų Korėjoje pasibaigė dviejų buvusių P. Korėjos prezidentų teismas. Valdžią 1980 metais jėga pagrobęs generolas Čan Du chvan nuteistas mirties bausme, o jo bičiulis generolas Ro de u, tapęs prezidentu 1988 m., nuteistas kalėti iki gyvos galvos. Teismo laukia dar 32 aukšti kariškiai ir biznierių, pasipelnę karinės diktatūros laikais.

• Indonezijoje tęsiasi riaušės ir neramumai prieš ilgametį diktatorių – 75 m. amžiaus prezidentą Suhartą. Šalies demokratų partijai vadovauja Indonezijos ikūrėjo Sukarno 49 metų duktė Megavati.

• Rugsėjo 4 d. Bolivijoje įvyko vienuolikos Pietų Amerikos šalių vadovų pasitarimas. Prezidentai bei užsienio reikalų ministrai pasmerkė naują JAV įstatymą, nukreiptą prieš Kubą, siekiantį dar labiau izoliuoti šalį, kurios komunistinis režimas konfiskavo daug amerikiečių turto prieš 37 metus. Kartu tos "Rio grupės" vado-

vai tarėsi, kaip sumažinti narkotikų gamybą, o ypač kokaino lapų ūkių.

• Estijos parlamente nepavyko išrinkti prezidento. Nei dabartinis prezidentas Lennartas Meris, nei buvęs komunistas Arnoldas Riutelis negavo dviejų trečdalių parlamento balsų.

• Paryžiaus policija išvarė iš miesto bažnyčios joje apsigyvenusius 300 nelegalių imigrantų iš Afrikos šalių. Buvo panaudotos policijos lazdos ir ašarinės dujos.

• Turkija pasirašė su Izraeliu karinės technologijos susitarimą. Izraelis už 650 mln. dol. remontuos 54 turkų karinės aviacijos naikintuvus. Kalbama apie Izraelio fabriką Ankaroje, kur bus gaminamos lėktuvams reikalingos dalys. Turkija gavo 2 pirmuosius iš užsakytų 80 Amerikos F-16 tipo modernių naikintuvų.

• Zimbabvės vyriausybė 20-čia proc. padidino valdininkams mokamas algas, nes jų paskelbtas dviejų mėnesių streikas beveik su-

T Ė V Y N Ė S P A D A N G Ė J E

KVIEČIAME DALYVAUTI DAILĖS DARBŲ PARODOJE

M.K. Čiurlionio menų
gimnazija rengia pasaulio
lietuvių vaikų ir jaunuolių
kūrybos

PARODA

šūkiu

"Pasidžiaukime vieni kitais"

Suaugusiojo akimis
pilkoką mūsų kasdienybę
vaikų piešiniai supoetina, tuo
pat metu išlikdami labai tik-
roviški. Tai pasiekama vai-
kystės metais. Tik labai retas
suaugęs šią Dievo dovaną
išsaugo.

M.K. Čiurlionio me-
nų gimnazija įkurta prieš
penkiasdešimt su viršum me-
tų ir skirta meninių gabumų
turintiems vaikams ir jaunu-
liams. Dauguma geriausių
Lietuvos dailininkų ir muzikų
vienaip ar kitaip su šia mo-
kykla susiję, nes arba joje
mokėsi arba mokytojavo. Juos
neretai taip ir vadiname
– čiurlioniečiai.

Šiandien juos sutin-
kame įvairiose šalyse – Vo-
kietijoje, Izraelyje, Kanado-
je, Jungtinėse Valstijose,
Austrijoje ir kitur. Džiaugia-
mės, kad visur jie puikiai ver-
tinami.

Meninės veiklos
spektras šioje mokykloje –
ypač platus. Besiremdamas i
tautines ir akademines tradi-
cijas, jis skleidžiasi labai
įvairiai – pagal kiekvieno
meninę prigimtį, individualy-
bę, laiko dvasią. Mokykloje
lavinami vaikai iš įvairių
Lietuvos vietovių.

Tačiau šiuo renginiu
norime sukviesti ir iš jos i

visas puses išsisklaidžiusius,
bet, kaip tikime, gilią savo
prigimtį išlikusius lietu-
viais. Kas geriau už jaunųjų
piešinius mums tą parodys
bei įrodys? Tad kurkite ir
savo darbus siųskite į M.K.
Čiurlionio menų gimnaziją
šiuo adresu:

**M.K. Čiurlionio menų
gimnazija
Dailės skyrius
Kosciuškos 11,
2600 Vilnius, Lithuania**

Kviečiame viso pasau-
lio lietuvių vaikus ir jaunu-
lius (iki 18 metų) dalyvauti
šioje parodoje. Ją numatome
atidaryti Velykoms. Lauksi-
me Jūsų darbų iki 1997 m.
kovo 1 d.

Kiekvieno, bet kuria
technika sukurto darbo kitoje
pusėje didžiosiomis raidėmis
užrašykite kūrinio pavadinimą,
sukūrimo datą, autoriaus
vardą, pavardę, gimimo me-
tus bei savo adresą. Pagei-
dautina, kad pridėtumėte sa-
vo nuotrauką bei keletą žo-
džių apie save.

Darbų grąžinti nenu-
matoma. Juos po parodos
saugosime fonduose, panau-
dosime rengdami parodas.
Tikimės tokias parodas atei-
tyje rengti kas treji metai.

Penki geriausiai įver-
tinti autoriai bus pakviesti pa-
gyventi Vilniuje, piešti kartu
su mūsų mokiniais vasaros
praktikos metu 1997 birželio
mėnesį. Galėsime juos apgy-
vendinti ir maitinti gimnazi-
jos bendrabutyje. Gaila, bet
kelionės išlaidų apmokėti
mes nepajėgtume.

KAIMYŲ KAINOS PANAŠIOS, TIK ALGOS – SKIRIASI

Iš keturių valstybių –
Lietuvos, Latvijos, Estijos ir
Baltarusijos – didžiausias vi-
dutinis darbo užmokestis Es-
tijoje – 223.79 JAV dolerio.
Latvijos valstybiniame sekto-
riuje liepos mėnesį buvo už-
dirbama 205.16, Lietuvoje –
171.86, o Baltarusijoje –
90.77 JAV dolerio. Taip Eltai
pranešė Lietuvos statistikos
departamentas.

Vidutinės maisto
produktų kainos šiose šalyse
liepos mėnesį buvo panašios.
Vienas kilogramas I katego-
rijos jautienos Lietuvoje kai-
navo 2.47, Latvijoje – 2.74,
Estijoje – 2.36, Baltarusijoje
– 2.03 JAV dolerio. Kiaulienos
kilogramas atitinkamai 2.78,
2.97, 2.75 ir 2.54 JAV dolerio.
Degtinė pigiausia –
Estijoje. Litras jos čia kainavo
77 JAV centus. Lietuvoje
vidutiniškai tai atsėjo 5.87,
Latvijoje – 6.70, Baltarusi-
joje – 3.60 JAV dolerio. Mė-
nesinis autobuso bilietas Lat-
vijoje kainavo net 14.77 JAV
dolerio. Kitose trijose valsty-
bėse gerokai mažiau: Lietu-
voje – 5.72, Estijoje – 5.14,
Baltarusijoje – 4.77 JAV
dolerio.

Už elektros energiją
brangiausiai mokėjo Latvijos
gyventojai. 100 kWh jiems
kainavo 6.16 JAV dolerio, Lie-
tuvos gyventojams – 4.25,
Estijos – 3.65 dol. Lietuvoje
ir Estijoje benzinai A-92 vi-
dutiniškai kainavo 37 JAV
centus, benzinai A-93 Latvi-
joje – 49 ct.

KOVA PRIEŠ SKURDĄ

Seimo narys Romu-
aldas Ozolas atmeta kaltini-
mus, kad jo parengtas memo-
randumas "Skurdas Lietuvoje
yra neteisėtas" – populistinis
dokumentas. Jis teigia, kad
memorandumas yra "veiklos
programos siūlymas".

Prieš dvi savaites R.
Ozolas lankėsi pas Prezidentą
Algirdą Brazauską ir pateikė
savo siūlymus dėl kovos su
organizuotu ekonominiu nu-
sikalstamumu. Prezidentas
paprastai Seimo nario išdėstyti
juos raštu. Ketvirtadienį R.
Ozolas pristatė žurnalistams
savo parašytą memorandumą
"Skurdas Lietuvoje yra netei-
sėtas". Jame Seimo narys iš-
dėsto skurdo priežastis ir bū-
dus kovoti su juo.

Pagrindinė skurdo
priežastis, pasak R. Ozolo,
yra itin stambūs ekonominiai
nusikaltimai, kurie valstybės

teisėsaugos institucijų neiš-
aiškinami, o kaltieji – nepa-
traukiami atsakomybėn. Sei-
mo narys memorandume pri-
mena didžiausias finansines
aferas. Pasak jo, bankrutavu-
sių bankų šeimininkai iš-
švaistė apie pusantro milijar-
do litų, tačiau turto iki šiol
areštuota tik už 17 milijonų
litų.

R. Ozolas mano, kad
stambiausių ekonominių nu-
sikaltimų tyrimo turėtų imtis
specialus Prezidentui pavaldus
viršžinybinis organas –
Nacionalinis tyrimų biuras.

LIETUVOS IR LATVIJOS DERYBOS DĖL JŪROS SIENOS

Nedideliame Latvijos
žvejų kaimelyje Nicoje, esan-
čiame už 30 kilometrų nuo
Lietuvos sienos, vyko Lietu-
vos ir Latvijos delegacijų su-
sitikimas. Delegacijoms va-
dovavo šalių ministrai pir-
mininkai Mindaugas Stanke-
vičius ir Andris Škelė. Jose
taip pat yra abiejų šalių de-
rybų dėl valstybės sienos
delegacijų vadovai – Lietu-
vos Užsienio reikalų ministe-
rijos sekretorius Rimantas
Šidlauskas ir Latvijos Užsie-
nio reikalų ministerijos sek-
retorius Maris Riekstins.

Kaip Eltai pranešė
Vyriausybės atstovas spaudai
Vilius Kavaliauskas, susitiki-
mo pradžioje Latvijos prem-
jeras A. Škelė sakė, kad de-
legacijų pateikti siūlymai taip
smarkiai skiriasi, jog prireikė
skubių derybų, dalyvaujant
Vyriausybės vadovams. Tokį
šalių aktyvumą didina Latvi-
jos parlamento ketinimas kuo
greičiau ratifikuoti susitari-
mus su užsienio kompanijomis
OPAB ir AMOCO, ieš-
kančiomis Baltijos jūroje naf-
tos telkinių.

Pasak M. Riekstins,
delegacijos pasiekė kelis
esminius sprendimus, ypač
dėl teritorinių vandenų liniją.
Be to, susitarta naudotis 1982
metų Jungtinių Tautų jūrų
teisės konvencija ir tarptau-
tine jūrų sienos ribų nustaty-
mo praktika.

Pagrindiniai nesutari-
mai kyla dėl ekonominės zo-
nos ribos. Latvijos ekspertai
Kuršių Nerijos jau nebepripa-
žįsta Lietuvos kranto linija,
nors balandžio 22-23 dienomis
vykusių dvišalių derybų
protokole Latvijos delegaci-
ja tokią sieną pripažino. Prae-
jusią savaitę pateiktuose nau-
jausiuose siūlymuose Lietu-
vos delegacija aiškino ele-
mentarias tiesas, kad Kuršių

Nerija susiformavo dar 5-ja-
me amžiuje prieš Kristų, kad
šiuo metu Kuršių Nerijoje yra
apie 3 tūkstančiai nuolatinių
gyventojų, kad vidutinis gy-
ventojų tankumas – 32 žmo-
nės vienam kilometrui. Pri-
menama, kad Latvijos gyven-
tojų tankis – 42 gyv./kv. km,
o Lietuvoje – 58 gyv./kv. km.

Derybų dėl sienos
delegacijos vadovas R. Šid-
lauskas mano, kad galima
būtų kompleksškai įvertinti
anksčiau Lietuvos ir Latvijos
pasirašytus dokumentus:
1927 m. Finalinį aktą ir 1993
metų Biržų sutartį.

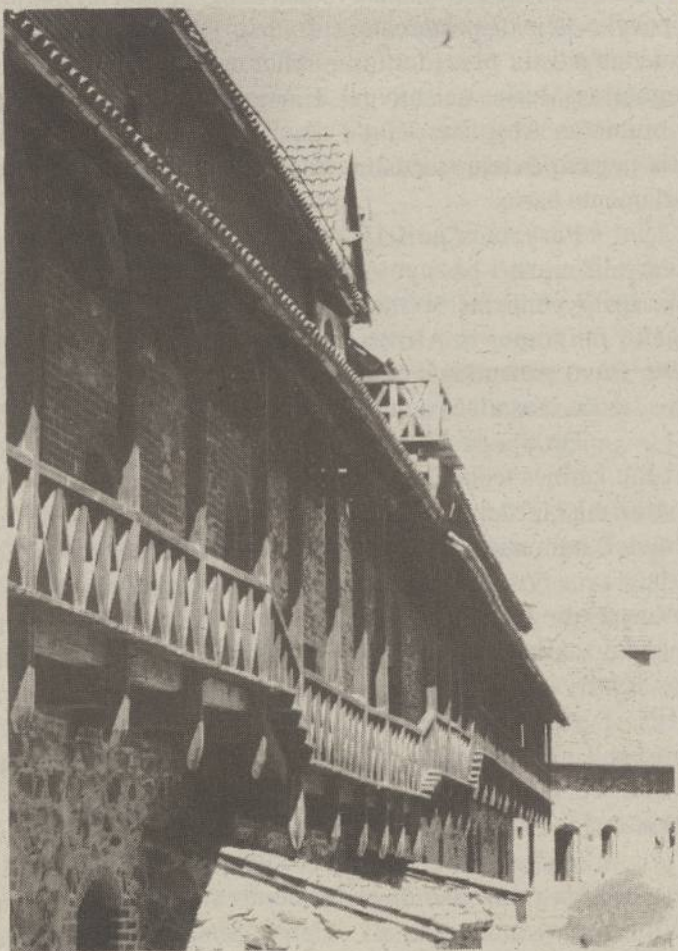
Jau pirmajame dery-
bų Nicoje posėdyje abi dele-
gacijos svarstė panašius pa-
vyzdžius: Lenkijos ir Rusijos,
Latvijos ir Estijos, net Sene-
galo ir Gvinėjos ekonominių
zonų atribojimo pavyzdžius.
Tačiau tarptautines konven-
cijas kiekviena pusė aiškina
savaip.

Seimo pirmininkas
Česlovas Juršėnas mano, kad
yra nemažai neblogų, abiem
pusėms priimtinių būdų, kaip
Lietuva ir Latvija galėtų susi-
tarti dėl jūros sienos. Tam, jo
nuomone, tereikia tęsti dery-
bų procesą. "Tačiau, jeigu
Latvija nenori susitarti, yra
daugybė būdų, kaip sužlugdyti
derybas. Mes labai to ne-
norėtume", sakė Č. Juršėnas
žurnalistams po pasitarimo,
įvykusio pas Prezidentą Al-
girdą Brazauską.

Išplatintas Lietuvos
užsienio reikalų ministerijos
pareiškimas, kuriame Latvija
raginama nutraukti visus ne-
teisėtus veiksmus, susijusius
su šios valstybės ir dviejų
kompanijų licenciniu susita-
rimu. Lietuva pareiškė, kad
pastarojo susitarimo ratifika-
vimas "neturės jokių teisinių
padarinių, nes šis dokumen-
tas yra neteisėtas nuo jo pasi-
rašymo momento, nepriklausomai
nuo jo įsigaliojimo są-
lygų".

Č. Juršėnas teigiamai
įvertino šį URM pareiškimą.
"Mūsų diplomatai turėjo kaž-
kaip reaguoti, kai Latvijos
Seimas, nepaisydamas daug-
kartinių Lietuvos prašymų
atidėti susitarimo su kompa-
nijomis "AMOCO" ir OPAB
ratifikavimą, vis dėlto tęsia
šią procedūrą".

Seimo pirmininkas
pripažino, kad Lietuva išsė-
mė visas pagrindines galimy-
bes įtikinti Rygą, kad ratifi-
kavimas būtų atidėtas. "Da-
bar imsime kitų priemonių",
sakė jis.

Trakų pilies dalis. Juozo Žygo nuotr.

24-OJO ALTS SEIMO DIENORAŠTIS

PARENGĖ JUOZAS ŽYGAS

DR. LEONO KRIAUCĖLIŪNO KALBA, PRADEDANT ALTS 24-ĄJĮ SEIMĄ

Didžiai gerbiami seimo dalyviai, viešnios ir svečiai! Pirmiausia reiškiu gilią padėką šio seimo rengėjams – Amerikos Lietuvių Tautinės sąjungos Čikagos skyriui, o ypač jo pirmininkei p. Eleonorai Valiukėnienei už šio seimo rengimą ir gražų mūsų sutikimą. Tikiu, kad jų nuoširdžia globa naudosimės per visą seimo darbo laiką.

derindamiesi prie laiko reikalavimų. Jeigu okupacijos metais Tautinė sąjunga per ALTą ir VLIKą aktyviai reikėsi Lietuvos išlaisvinimo darbe, tai Lietuvai atstačius nepriklausomybę, užmezgėme artimus ryšius su atsikūrusia Lietuvos Tautininkų sąjunga ir jai talkiname.

Šiais metais sąjunga švenčia 47-tasias metines. Iš-

organizuoti, galėsime daugiau prisidėti prie lietuviybės išlaikymo išeivijoje ir geriau padėti Lietuvai bei Lietuvos tautininkams. Su šiomis mintimis pradedu 24-tąją Tautinės sąjungos seimą.

24-ojo seimo darbo prezidiumas. Iš kairės: Mykolas Abarius, Jonas Petronis ir Juozas Šulaitis. J.Jasaičio nuotr.

Prieš dvylika metų 18-tajame sąjungos seime buvau išrinktas sąjungos pirmininku. Su dviejų metų (vienos kadencijos) pertrauka šiandien verčiu dešimtąjį mano pirmininkavimo metų lapą ir jau penktą kartą turiu malonią privilegiją pradėti šį 24-tąjį Tautinės sąjungos seimą.

Kalnų nenuvertėme ir stebuklų nepadarėme. Vadovavomės sąjungos kūrėjų pažymėtomis gairėmis ir ėjome jų pramintomis pėdomis,

eivijos sąlygomis tai graži ir prasminga sukaktis. Tautinės sąjungos veikla ir darbai per 47-nerius metų paliko gilų pėdsaką išeivijos istorijoje. Tačiau šią džiugią sukaktį pradeda gaubti tamsūs šešėliai. Mūsų gretoms retėjant, silpnėja ir mūsų veikla.

Linkėčiau seimui gražios, darbingos nuotaikos svarstant ateities veiklos gaires, atkreipiant ypatingą dėmesį į sąjungos rytojų. Išlikdami gyvybingi ir gerai

ALTS veteranai: Jonas Jurkūnas ir Eugenijus Bartkus. J.Jasaičio nuotr.

24-ojo seimo dalyviai. Irenos Kriaučeliūnienės nuotr.

Seimo sekretoriatas: dr. Laima Šimulienė ir Rūta Sakienė J.Jasaičio nuotr.

SIMPOZIUMAS "LIETUVOS POLITINĖ PADĖTIS 1938-1940 METAIS"

DR. KAZYS AMBROZAITIS:

(Santrauka)

1. Dėl temos. Šiais demokratijos renesanso laikais kalbėti apie vienvaldystės arba "stiprios valdžios" laikotarpį nėra populiariu. Duodu Dr. Leonui Kriaučeliūnui "kreditą" už drąsą, kad jis šį klausimą idėjo į seimo programą. Nesu istorikas ar politologas. Esu to laiko Lietuvos pilietis, įvykius iš arti

valdymo ir vadovavimo galia. Prisipažįstu, kad tuo laiku buvau opozijoje.

3. Temos reikalu. Jau nuo 1941 metų visuomenėje keliama klausimai, ar ano meto Vyriausybė ir valstybės vadovai galėjo pasielgti kitaip, negu jie padarė. Prie atsakymo turime prieiti palaipsniui. Pirmiausia, koks

seks, todėl tik mėginu perduoti to meto nuotaikas ir paklausti, ko iš to laikotarpio galėtume pasimokyti.

2. Prisistatau. 1938 metais baigiau Raseinių gimnaziją ir gavau brandos atestatą. Gimiau jau nepriklausomoje Lietuvoje ir brendau kartu su ja. Valstybingumas buvo pasiekęs aukščiausią laipsnį. Ekonomika – pagerėjusi, aukso rezervai stipriai didėjo, santykiai su Europos Vakarais buvo geri, Lietuvą visi respaktavo. Tais metais tautininkai irgi šventė savo dešimtmetį prie valstybės vairo, pakankamai iškėlę A. Smetonos, kaip Tautos Vado kultą ir pakeitę Konstituciją, suteikdami jam autoritetinę

asmuo ar autoritetas tuo metu buvo dėmesio centre. Čia noriu stabtelėti prie A.Smetonos. Atgimimo laikais buvo dvi liberalizmo srovės: pozityvinio – su V.Kudirkos "Varpu" ir tautinio liberalizmo – su A.Smetonos "Viltimi". Katalikams perėmus "Viltį", A.Smetona pradėjo leisti "Vairą". Tokiu būdu jis išpopuliarėjo. Vėliau A.Stulginskis liudijo, kad "toks jau buvęs Smetonos būdas: arba jis vadovauja, arba kliudo. Todėl A.Smetoną išrinko Tautos tarybos pirmininku. Tai buvo pirmas jo aukštesnis postas.

(Bus daugiau)

PARTIZANŲ PALAIKŲ PAIEŠKOS

Vytautas Kaziulionis

1949 m. kovo 15 d. Varėnos valsčiaus Gudžių kaime didelės enkavedistų ir sribų pajėgos apsupo Broniaus Krišilevičiaus sodybą, kurioje buvo įrengtas partizanų bunkeris. Ginkluotų bolševikų gaują atvedė buvęs partizanas Petras Leikauskas-Savanoris, kurį prieš keletą dienų Geidukonių kaime per susirėmimą paėmė sužeistą. Neatlaikęs kankinimų, jis parodė čekistams slėptuvę, kurioje buvo jo tėvas Petras Leikauskas-Kalavijas, grandies vadas Adolfas Gecevičius-Klonis, broliai Daugirdai, Jonas Kovas, Adomas Gailius, Placidus Jaruševičius-Dainius ir mano brolis Leonas Kaziulionis-Karžygys. Partizanai, atsidūrę beviltiškoje padėtyje, neteko galimybės kautis arba pasitraukti. Vengdami pakliūti gyvi, visi nusišovė.

Išgirdę pistoletų posūkį, čekistai sodybos šeimininkui įsakė atidaryti bunkerio angą. Patys rankose laikė paruošę ryšulius granatų. Kaip tvirtina B. Krišilevičius, enkavedistai sumanė su juo susidoroti vietoje. Atvėrus angą, liepė lipti į slėptuvę, o po to ruošėsi sumesti sprogmenis. Šį planą užprotestavo saugumo darbuotojas, vyresnysis leitenantas, Senosios Varėnos gyventojas Petras Burinskas. Jis įrodinėjo, kad šis žmogus reikalingesnis gyvas, ir tardymo metu atskleis daug naujo. Grupuočių vadeiva – Daugų operatyvinis darbuotojas leitenantas Bieliauskas pasispyriojęs sutiko B. Krišilevičių palikti gyvą.

Po septynių metų, kai B. Krišilevičius sugrįžo iš kalėjimo (buvo nuteistas 25 metams), P. Burinskas enkavedistams jau buvo nereikalingas, ir girtaudamas slankiojo Varėnos gatvėmis. Kartą pamatęs B. Krišilevičių, priminė išgelbėjęs jam gyvybę ir pareikalavo degtinės.

Enkavedistai tuomet nežinojo, kad anga įrengta ne tiesiog į bunkerį, o į mažą priegangėlį. Todėl sprogdamos granatos bent jau nesumaištojo lavonų. Po sprogimo angos ertmė ir dalis bunkerio lubų išlėkė į orą. Nebesulaukę partizanų pasipriešinimo, enkavedistai įsakė sodybos šeimininkui išnešti partizanų kūnus. Į pagalbą pakvietė paauglį – kaimyno sūnų. Berniukas, pamatęs kruvinus vyrus, apalpo. Jį atgaivino, užpylę kibirą vandens. Išskeltus lavonus sukrovė į vežimą, sodybos šeimininką, pasodino ant viršaus ir atvežė į Daugus.

Partizanus suguldė sribyno kieme, šalia anksčiau žuvusio Juozo Kašėtos – Tumo, kurį per susirėmimą nukovė Geidukonių kaime, lavono. Ruošdami fotografavimui, septynių vyrų galvas, pakėlė aukščiau – ant rąstigalio.

1992 metais Vilniuje, buvusioje KGB archyve, istorikas Algis Kašėta atrado šešias nuotraukas. Pirmoji fotografuota prieš išsprogdinto bunkerio. Joje matyti tik ką ištraukti, įvairiose pozose, pakeltomis rankomis lavonai. Kitos nuotraukos fotografuotos Dauguose, sribyno kieme. Vienoje eilėje suguldyti septyni vyrai netilpo į objektą, todėl fotografuota per du kartus – iš kairiojo ir dešiniojo krašto. Atskirose nuotraukose – partizano Juozo Kašėtos ir stovinčio B. Krišilevičiaus atvaizdai. Vienoje nuotraukoje matosi basos žuvusiųjų kojos (batus tikriausiai pasisavino sribai), o ant patiestos paklodės surinkti partizanų asmeniniai daiktai, pistoletai, automatų apkabos, išbarstyti šoviniai.

1987 metais Br. Krišilevičius mums papasakojo, kaip pažįstamas sribas iš būstinės lango jam parodė, kur bus užkasti septyni partizanai. Duobė buvo paruošta už 6-8 metrų nuo sribų būstinės, šalia lauko išvietės.

Šios grupės palaidojimo vieta nekėlė abejonių. Tačiau liudininkų tvirtinimu Daugų miestelyje užkasta nuo 200 iki 300 nužudytų Lietuvos Laisvės Kovų Sąjūdžio dalyvių. Daugiausiai, pasak liudytojų, – sribų būstinės kieme. Kiti – prie žydo Taico namo, kuriame buvo įsikūręs enkavedistų štabas. Nemažai priguldė buvusio kalėjimo zonoje.

Užpildę savo irštvų kiemus ir aikšteles, prikrovę šulinius, enkavedistai toliau "laidojo" prie kapinių tvoros, griovyje. Vėliau platinant kapus, ilga partizanų kapavietė atsidūrė kapinių teritorijoje. Dabartiniu metu gyventojai, laidodami artimuosius, neretai iškasa negiliai pakastų žmonių kaulus.

Liudininkų ieškojime ne tik Daugų miestelyje, bet ir aplinkiniuose kaimuose. Šovietmečio įbauginti, ne visi leidosi kalbinti, nenoriai, pasižvalgydami pasakojo, ką matė ir žinojo. Tačiau dauguma stengėsi padėti, jei ne patys, tai bent nukreipdami pas savo pažįstamus. Daug papasakojo Daugų kaimo gyventojas Juozas Česnu-

levičius, Padaugėje gyvenantieji Jonas Juonys ir Juozas Šilanskas. Tuo laiku jie dirbo statybininkų brigadoje. 1953 metais gavo užduotį: buvusiam sribų būstinės kieme pastatyti garažą vykdomojo komiteto pirmininkei J. Pacevičienei. Bekasant pamatams tranšėją, pietiniame objekto krašte aptiko dar nesuirusių žmonių lavonus. Nutraukę darbą, apie tai pranešė darbų vykdytojui Karietai. Šis savo ruožtu kreipėsi į J. Pacevičienę, kurios tokie dalykai nenustebino. Ji patarė nekreipti dėmesio į atkastus "šunų kaulus" ir tęsti pradėtą darbą. Gal už panašius "ryžtingus sprendimus" ši veikėja vėliau buvo paskirta socialinių reikalų ministre.

Darbų vykdytojas pasirinko "saliamonišką" variantą. Šioje vietoje giliau kasti nereikalavo, atvežė betoną ir vertė ant žmonių kaulų. Pagal liudininkų parodymus, anksčiau garažo vietoje buvo apleistas tvartas ir žmonės naktimis matydavo su kastuvais besidarbuojančius sribus. Kiek vėliau po rekonstrukcijos, iš garažo padarė vaisių ir daržovių parduotuvę "Žirnelį". Bolševikinio teroro aukos liko po šio pastato pamatais ir grindimis.

KGB-istai, sužinoję apie mūsų paieškas, nesikišo ir tiesiogiai mums netrukdė, tačiau kaip vėliau supratome, kišo savo agentus, kurie dezinformavo – stengėsi nuvesti melagingą kryptimi. Viena moteriškė dievagojosi, atseit savo akimis mačiusi, kaip apkasė septynis nukautus partizanus, atvežtus nuo Onušio. Pasak jos, po savaitės buvo iškaskę, patikslinimui ar atpažinimui. Nurodė vietą, tarp dviejų liepaičių, kurias per penkiasdešimt metų išaugo – sustambėjo. Šie medžiai atsidūrė tarp laikinų sandėliukų, kurių viduje, suderine su savininkais, kasinėjome beveik savaitę ir nieko neradome. Vėliau sužinojom, kad ši moteris ilgus metus tarnavo enkavedistams.

Po nepriklausomybės atgavimo kreipėmės į buvusius sribus. Netoli Varėnos gyveno aršus sribas Gabras Stanevičius, pagarsėjęs plėšikavimu, labiau žinomas Dziedelyno pravarde. Pas jį 1990 m. vasara apsilankėme paklausti, kur užkasė 1948 metais prie Pocelonių kaimo nušautą aštuoniolikmetę mokytoją Anelę Dusevičiūtę. Ji žuvo vasaros atostogų metu savo tėviškėje, į pamiškę atnešusi šienpjoviams pietus. Lavoną parvežė į Daugus ir

numetė į purviną sribų būstinės kiemą. Ašarodama, alpdama motina maldavo, kad leistų bent palaidoti. Enkavedistų vadeiva kapitonas Surkovas sutiko, kad nušovė per klaidą, tačiau atiduoti negalys, nes reikėtų prisiimti kaltę. Paprasčiausia – išmesti lavoną į purviną kiemą, apšaukti bandito vardu ir tada nebus jokios atsakomybės.

Nesigynė ir mūsų klausinėjamas sribas. Taip jis prisimena šį atvejį, tačiau parodyti, kur pakasė lavoną neturi teisės, neatsiklausęs Varėnos saugumo viršininko. Niekas nesužinoję, sutikome atvažiuoti po dviejų savaitių.

Atvykę sutartu laiku nustebome: sugyventinė mums pareiškė, kad Gabras

prieš keletą dienų mirė. Netikiu, kad sribas su šiuo pasauliu atsisveikino, gražiamas atbudusios sąžinės. Baimė, vien tik baimė pribalgė nusikaltėlių. Kaip jau anksčiau minėjau, visoje respublikoje nebuvo girdėti, kad nors vienas budelis būtų nuteistas. O reikėjo, net labai reikėjo. Ne keršto, o vardan tiesos.

Dauguose kalbinome ir daugiau "liaudies gynėjų". Tatulis, Dobrovelskas, Patackas ir kiti nieko "neprisiminė", nors neperseniausiai aludėje, prie butelio gyrėsi, kai sustagarėjusiems lavonams kirviu nukapoję galūnes, murkdė į šulinius, nes kitaip netilpo.

(Bus daugiau)

5. ŪKININKAI IR ... KOLCHOZNIKAI

Dr. Jonas Jasaitis

(Pabaiga)

Kvalifikuoti darbininkai, o ypač mechanizatoriai, kad ir gana sunkiai dirbdavo, tačiau taip pat neblogus atlyginimus gaudavo. Paskutiniu metu jau niekas "pagyrimo raštais", medaliais ir kitais moralinio skatinimo ženklais nebepasitenkindavo. Kai kurie net gana nemažus "pagalbinius ūkius" įsitaísė: daug gyvulių laikė, šiltnamius pasistatė, daržoves ir gėles pardavimui augindavo. Neblogai uždirbdavo gyvulių prižiūrėtojai: veršelių šerikai, melžėjos, kiaulininkės.

Skurdžiausiai gyveno "eiliniai", jokios profesijos neturintys, nei prie technikos, nei prie arklių nedirbantys. Labiausiai vargo vieniši, nebejauni žmonės, nebegalintys sunkiai dirbti. Jei paprašysi, kad kaimynas, dirbantis su arkliais, paskolintų arklių bulvėms pasodinti, išvagoti arba šienui parvežti, turėsi ne tik užmokėti, bet būtinai ir butelį degtinės pastatyti. Teks dar jį kartu gerti, nes kaimynas sako: "Su veidrodžiu negeriu. Jei mane gerbi, gerk!" Kai kurie talkininkai už darbą tik degtine užmokestį beimdavo. Neduosi išgerti, kitą sykį pagalbos nebeprisipašys. Paskutiniu metu Lietuvos kaime jau tik girtų dainos besigirdėjo.

Stipresniuose kolchozuose nusenusiems žmonėms kai kurios lengvatos buvo numatytos. Jiems valdžia pašaro karvutei ir malkų atveždavo, bulvių bendrame plote pasodindavo. Kai kolchozai subyrėjo, neliko ir tų lengvatų. Todėl nereikia labai stebėtis, kad ne visi džiaugiasi tomis permainomis ir reformomis, kurios pasirodė, Nepri-

klausomybę atkūrus.

Netrukus buvusieji okupacinių laikų valdininkai ir atvirai trukdyti pradėjo. Dar prieš LDDP pergalę rinkimuose jie jau spėjo įsitaistyti žemės reformos komisijose, agrarinėse tarnybose. Tokie "reformuotojai" atvirai tyčiojosi iš atsiimančių savo žemę, vilkino jos grąžinimą tikriesiems šeimininkams, stengėsi supriešinti kaimynus, matuodami sklypus. O kai "dė-dėpiečiai" laimėjo, prasidėjo visiškas žemės reformos sabotazas. Žemę staiga gauna toks, kuris jos toje vietoje niekada neturėjo, o tikrasis savininkas niekur teisybės rasti negali. Daug žemės po 2-3 hektarus išdalinta vadiniams miesiems sklypininkams. Visokios "pilkosios" ir "žaliosios" zonos, t.y. vietos, kuriose žemė negrąžinama, keisčiausiose vietose atsirado. Daliai žmonių už negrąžinamą žemę kompensacijos pinigais prizadėtos. Bet kada jas bus galima gauti, niekas nepasako. Daugybė žmonių nei žemės, nei kompensacijos už ją negavo, nes valstybė vis giliau į skolas brenda.

Žemė Lietuvoje prarado vertę. Naujieji įstatymai net prievartinę jos nuomą įvedė. Atsiėmė žmogus žemę, bet ji, pasirodo, ir toliau priklauso "bendrovei", jos gamybiniais poreikiams tenkinti. Nors iš tikrųjų bendrovė už nuomą su savininku nė negalvoja atsiskaityti, savivaldybė iš žmogaus žemės mokesčio jau reikalauja.

Žemės pardavimo kaina taip pat sveiku protu niekaip nepaaiškinama. Jokios žemės rinkos nėra, nes žemę Lietuvoje dabar dirbti neapsimoka.

ŪKININKŲ METIMAS IŠ ŪKIŲ

Balys Brazdžionis

Lietuvis ūkininkas nepaprastai susijęs su savo sodyba, savo žeme. Jo pašaukimas – dirbti ir mylėti savo žemę. Juk ne veltui kovų už laisvę metais metė arklą ir su užsidegimu išėjo į frontą šimtai ūkininkų. Ne veltui nepriklausomo gyvenimo laikotarpyje Tėvynės sūnūs, būdami įvairiose pareigose, kiekviena proga prisiminė kaimą, ūkininko meilę savo sodybai ir gamtai.

Sugrubusiomis rankomis ūkininkas vertė vagą, bėrė aukso grūdus, augino gyvulius, kad tik kraštas būtų sotus, užtektų duonos ir mėsos. Liejosi prakaitas upeliais per nurudavusius kūnus, al savo puri dirva, augindama našų derlių. Tai buvo žemdirbio džiaugsmas.

Neilgai jis savarankiškai kūrė ir puoselėjo savo sodybą. Karo šmėkla sugniuždė visas jo pastangas, sugriovė ir sudegino gimtąsias bakūzes. Tačiau, kantrybės pilnas, kuklus, gerų norų vedamas mūsų ūkininkas vėl pakildavo ir vėl iš naujo atkurdavo sodybas. Lietuvos kaimynai pavydėjo, kad lietuvis ūkininkas – sotus, apsirengęs namuose gamintais drabužiais, vežasi iš laukų gausų derlių. Ir štai vokiečiai, neva išlaisvinę, pradėjo mėti ūkininkus iš jų ūkių. Ne kartą sakydavo: vienas velnias "išlaisvino", kitas šėto-

nas "išvadavo", ir būk tu jiems bernu.

Mano apylinkėje antais valdymo metais ėmė rasti čia vienur, čia kitur vokiečių repatriantų. Iš karto į Pasvalį atvyko keli ir užėmė buvusius žydų namus. Vienas užvaldė didelį Valcų malūną, kuris buvo jau prieš keliolika metų įrengtas ant Lėvens upės vien žydų kapitalu. Kitas – Vildė, ilgus metus buvęs Pasvaly, grįžo į savo namus, kur turėjo vėlimo ir spaudimo medžiagų įmonę. Dar ir Talačkonių kaime atsirado keli. Greitai išaiškėjo jų nusistatymas prieš lietuvius. Jie buvo ginkluoti šautuvais bei pistoletais. Jie pasiskelbė "civiliais tarnautojais", bet iš tikrųjų buvo gestapo užverbuoti šnipai. Lietuvių kalbą jie gerai mokėjo, nes Lietuvos žemė buvo juos užauginusi. Ne kartą atvyko ūkininkai į malūną, bet nemokėdami nė žodžio vokiškai, turėjo važiuoti kur kitur: repatriantai nenorėjo kalbėti lietuviškai. Nekalbėjo... Nekentė mūsų...

Vieną rudens dieną Vitartų kaimo ūkininkas Pranckūnas staiga gavo įsakymą per penkias valandas apleisti ūkį, pasiimti su savim tik tai, ką gali panešti. O ką jis galėjo panešti, nelaimingasis, karo invalidas, buvęs ilgus metus frontuose? Kukli šeimynėlė, ramiai savo namuose gyvenusi, išsigando. Vaikai ėmė klykti, nežinodami, kas atsitiko, o motina iš karto apalpo. Kietai sukandusi dantis, su ašaromis akyse, atsisveikino amžinai su savo šeima... Nutraukė jos gyvenimo siūlą naujojo "svečio" – repatrianto atėjimas ir viso užgyvento turto atėmimas. O kur tokiu atveju, tik su krepšiu rankoje dėtis? Viena išėitis – elgetauti. Tad šis Lietuvos laisvės kovų dalyvis to ir

sulaukė. Geri, mielaširdingi tautiečiai jį užjautė nelaimėje ir padėjo pakelti sunkią tragediją.

Juo tolyn, juo daugyn privažiavo įvairių "piliečių", niekada čia nematytų ir negirdėtų. Užėmė ūkius, kurie tik jiems patiko. Jie valgė ir gėrė kuo puikiausiai, pinigų šimtinės vartėsi jų kišenėse. Jų pareiga buvo sekti žmonių kalbas, rinkti žinias apie geresnius ūkius, paruošti ateičiai tinkama planą kitiems repatriantams.

Kartą sujaudino žinia, kad mūsų valsčiuje reikės apleisti 15 ūkių. Vokiečiai pareikalavo, kad tokių ūkių žemė ir trobesiai būtų tvarkoje. Pirmon eilėn pakliūs ūkiai, kurie nors ir gerai išpildo savo prievoles, bet jų savininkai – priešingi valdžiai. Repatriantai tuoj susidarė sąrašus. Jie lankys ūkius ir, jei patiks, nusavins. Į tą ugnį pirmieji pakliuvo: Pasvalio vienkiemyje – Avižonnis, Talačkonių kaime – Pliučkas, Pulėvenis – dvaro centras. Tada kilo savininkų kova prieš repatriantus. Buvo užimtas Valcų malūnas. Savininkai laimėjo kovą. Jie ilgai delsė, neperduodami repatriantams ūkių, važinėjo į įvairias įstaigas pas komisarų. Tik per kyšius liko prie savo ūkių, gavę iš aukštesniųjų valdininkų pažymėjimus. Dar daugiau suaugo su savo žeme, dar labiau pasiryžo ateityje kovoti, net iki gyvybės netekimo. Ne iš vieno galėjai girdėti:

– Tegul šaudo, aš nesitrauksiu iš savo namų, nesilenksiu iki žemės, kad mane gyvą paliktų!

Taip išaugo tvirtas nusistatymas prieš visus vokiečių mėginimus suardyti ramų lietuvių gyvenimą, užgrobti svetimų ūkių turtą.

Raimonda Mikatavage

(Tėsinys)

Bejėgiškumas

Užsidarius vienoms durims į laimę, atsidaro kitos; bet dažniausiai mes taip ilgai žiūrime į uždarytas duris, kad nematome tų, kurios atsivėrė priešais." – Helen Keller.

Mano menedžeris pasakojo apie vieną mokslinį eksperimentą. Universiteto mokslininkai norėjo patyrinėti išminktą elgesį. Į didelį akvariumą, kuriame plaukiojo stambios žuvys, jie patalpino nediduką stiklinį indą su maža žuvyte. Didžiosios žuvys stengėsi praryti mažąją, bet vis atsitrenkdavo į stiklą ir žyvytės nepagaudavo. Po ilgų bandymų jos pasidavė. "Sužinojo", kad žuvytės niekada nepagaus. Tada mokslininkai išleido pastarąją iš indo į akvariumą. Nė viena didelė žuvis nebebandė praryti mažosios ir viena po kitos mirė bėdu.

Panašiai ir žmonės išmoksta bejėgiškumo. Galbūt kas nors pasakė, kad "tai yra neįmanoma". Galbūt patys be entuziazmo pabandėme, nepavyko ir nusprendėme, kad vilties nėra. Ilgainiui toks elgesys virsta blogu įpročiu. Patenkame į savo mąstymo spąstus. Nebepastebime atsiradusių progų. Tiesiog įprantame nekreipti į jas dėmesio.

Kalbant apie sėkmę, įpročiai yra daug svarbesni negu žinios. Įpročiai būna geri ir blogi. Blogų greit igyjame, jais sunku atsikratyti. Reikia daug pasiryžimo. Geri įpročiai gali nepaprastai pakeisti tavo gyvenimą.

Įpročiai ir pažiūros

"Tobulumą pasieksi jeigu: domiesiesi labiau, nei kiti manys esant išmintinga, rizikuosi labiau, nei kiti manys esant saugu, svajosi daugiau, nei kiti manys esant praktiška, tikėsi daugiau, nei kiti manys esant įmanoma."

Kiek iki šiol esi pasiekęs, labai priklauso nuo tavo įpročių bei pažiūrų, kurias, be abejo, diktuoja mintys. Kartais įpročius ir pažiūras sunku atskirti. Įpročiai iš esmės yra veiksmi,

KELIONĖ Į SĖKMĘ

Kas sąlygoja sėkmę?

kuriuos kartojame. Pažiūros yra tai, kaip tuos veiksmus atliekame. Vienodai svarbu, ir ką, ir kaip darome.

Geras būdas patikrinti savo įpročius bei pažiūras – paklausti savęs: "Ar norėčiau, kad mano geriausias draugas būtų toks kaip aš?" Geriausias draugas turi būti gerbiamas, sąžiningas, linksmas, mėgstantis veikti, toks, iš kurio gal net galėtume pasimokyti. Jeigu tavo įpročiai ir pažiūros tokie, kokiais žavėtumeisi kitame žmoguje ir norėtum nuolatos būti su tokiu žmogumi, sveikinu! Jeigu ne, pagalvok, kokios geriausio draugo savybės tave labiausiai erzintų ir pabandyk jas pakeisti savyje.

Galbūt jau galvoji, kad reikia labai daug žinoti, kad iš tavęs tikimasi, jog pasidarysi tobulas. Taip, sėkmė ir laimė nėra lengvi uždaviniai. Štai kodėl tokiai daugybei žmonių nesiseka, jie nelaimingi. Bet ne, tu neprivalai būti tobulas. Tiesiog turi stengtis įtvirtinti savyje kuo daugiau gerų įpročių bei pažiūrų. Žmonės, kuriuos lydi sėkmė, patenkinti savimi, tinkamai save vertina, jų elgesys tvirtai motyvuotas, jie trokšta žinių, yra nepaprastai atkaklūs ir garbingi.

Skaitydamas šį skyrių, galbūt sutiksi seniai žinomų minčių ar priimtinių idėjų, bet jos dar nėra tapusios tavo elgsenos dalimi. Eini teisingu keliu! Savo galimybių ugdymas – labai naudingas ir tikrai įdomus.

Gera nuotaika

"Turime išmokyti būti savo pačių geriausiais draugais, kadangi labai lengvai tampame savo priešais."

Pasijuokime: "Važiuojantis lėčiau už mus yra idiotas. Važiuojantis greičiau – maniakas."

Būname geros arba blogos nuotaikos, priklausomai nuo to, ką pastebime ir kaip reaguojame į tai, kas mums nutinka. Sėkmės lydimi žmonės įpratę savyje, kituose ir gyvenime surasti ką nors gražaus. Gera nuotaika tapo jų įpročiu. Šiame skyriuje siūlau keletą būdų, kurie kiekvienam padės jaustis geriau, viso labo pasižiūrėjus į įprastus dalykus truputį kitaip. Pasistenk išbandyti visus. Gali užtrukti keletą savaitių. O jeigu nuolat kartosi, įgysi naują įprotį.

Ir kas tik nesikėsino į gražiąją Lietuvos žemelę? G. Milčiūtės nuotraukoje – Kuršių Nerija, Negyvosios kopos.

IŠKILUSIS MOKYTOJAS

(Domo Veličkos 90-mečiui)

Iš pratarmės knygai
"Socialistinis realizmas"
(Čikaga, 1968, red. D. Velička)

(Tęsinys iš 35 numerio)

Tie rašytojų teismai, papiktinę net vakarų pasaulio komunistus, yra tokie faktai, kurie pirštu prikišamai parodo ne tik socialistinio realizmo egzistavimą ir po Stalino mirties, bet sykiu išryškino ir to realizmo pagrindinius kriterijus. Gi tie kriterijai, kaip matome, nėra literatūriniai, o grynai partiniai-valdiniai, dėl kurių ir pačios Rusijos rašytojai jau yra įniršę.

Valdžios įsakymu, pavyzdžiui, įsteigiamas veislinių gyvulių ūkis. Pagal tuos kriterijus, tasai naujas gyvulių ūkis tuojau turi tapti meninių darbų siužetiniu šaltiniu: jo temomis turi būti tapomi dailės paveikslai, komponuojami muzikiniai kūriniai, rašomi romanai, vaidinimai (ir, žinoma, su sovietinės santvarkos išaukštinimu, o prieš ją buvusių santvarkų pasmerkimu). Taip privalo būti kuriami dabarties apraiškų menai pagal socialistinio realizmo metodą.

Pagal šį metodą kuriančiuosius sovietinė valdžia ypatingai globoja: jiems yra teikiami garbės titulai, skiriamos stambios piniginės pre-

mijos ir garantuojamas gana ištaigingas gyvenimas, kokio gali pavydėti ne vienas laisvojo pasaulio menininkas. Bet, kaip jau žinome, ir pačioje Rusijoje tasai valdiniais potvarkiais suvaržytas kūrėjo gyvenimas tikrųjų rašytojų jau nebežavi. Tai reiškia, jog kūrybinė laisvė, kaip ir asmeninė žmogaus laisvė, vien medžiaginiais turtais nepasotinama.

Pagal tuos pačius neliteratūrinius kriterijus sovietijoje esti vertinama ne tik dabarties, bet ir visa praėties kūryba tiek Rusijos, tiek kitų

tautų (pavergtų ir laisvųjų).

Okupuotoje Lietuvoje jau baigiama įvertinti visa lietuvių raštija nuo paminklinių laikų ligi bolševikų okupacijos. Kaip pagal tuos kriterijus tai atlikta, galima įsitikinti, susipažinus su šiuo metu leidžiama "Lietuvių literatūros istorija" (I-III t., red. K. Korsakas). Smulkiau čia nekalbant apie tos "Literatūros istorijos" dalykinę vertę, tenka pastebėti tik tiek, kad toji "Istorija" pasižymi visišku neobjektyvumu. Išskyrus autorių biografinius bei metrikinius duomenis, visa kita šiame veikle iškraiptyta pagal socialistinio realizmo tendencijas. Ir savaime suprantama: kaip Donelaičių ar Kudirką paversi bolševikiniu rašytoju, jo neiškraipydami?

Iš Mykolo Drungos straipsnio
"O buvo tai kuklus dvasios
milžinas" ("Dirva", 1982 m. gegužės 13 d.)

O Domas Velička buvo kvintesencinis mokytojas. Mokyklai ir jos atšakoms – jaunimo teatrui, jaunimo spaudai, pedagoginei spaudai jis atidavė visą savo gyvenimą. Ir ne bet kokias mokyklai, o lietuviškajai ir, kaip pats ją vadindavo, rezistencinei, kuri auklėja žmogų ne karjerai, ne gyvenimo duonai užsidirbti, bet pasipriešinimui visoms jėgoms, svetimoje aplinkoje tirpinančioms išvietintųjų tautiečių lietuviškąją tapatybę bei sąmonę.

Kalbėdamas apie D. Veličką, jaučiuosi turįs teisę kalbėti iš asmeninės patirties. Nuo pat mano atvykimo į Čikagą 1959 m. iki 1968 m., kada baigiau Pedagoginį Lituanistikos institutą, Domas Velička iš visų mano pažintųjų mokytojų buvo pats ryškiausias, pats stambiausias. O

stipri ir galinga buvo ta mokytojų grupė, kuri mane ir mano draugus ugdė būti lietuviškojo žodžio vartotojais, puoselėtojais, žinovais. Kita proga čia tektų prisiminti ir Aldoną Šimaitienę, ir Aleksandrą Dundulį, ir Igną Serapiną, ir Apolinarą Bagdoną, ir Juozą Masilionį (kalbant tikrai apie kalbos bei literatūros mokytojus). Visi jie šandien atrodo kaip mūsų jaunystės milžinai. Tačiau jau ir tada kažkaip buvo aišku, kad Domas Velička buvo ta spindinti žvaigždė, kuri vedė ne tik mus moksleivius, bet kažkaip traukė ir visus tuos kitus brangius mūsų mokytojus, anuomet Čikagos aukštesniojoje lituanistikos mokykloje ir Pedagoginiame institute mums skleidusius lituanistinio mokslo šviesą.

Su Pedagoginio Lituanistikos instituto antrosios laidos absolventais 1971 m. gruodžio 11 d. Čikagoje

AMERIKOS TAUTA

Dr. Petras Ironis Jokubka

Dr. Peter Iron Jokubka.
American Nationality
and ANO. Second Edition.
Išleido Christopher Publishing
House. 930 psl. Kieti viršeliai.
Kaina – 20 dolerių.

(Tęsinys)

Įsismaginę liberalai greitai parėmė vadovavimą Demokratų partijai. Tačiau jie, kovodami dėl žmonių laisvių, nuėjo į kraštutinius. Liberalai kovojo ne tik už lygias piliečių teises, bet ir už žmonių elgesio laisvę. Kai žmonės pradėjo naudotis tomis laisvėmis per daug. Žmonių moralė krito iki pasibaisėtino laipsnio. Lytiniai iškrypėliai pradėjo reikalauti lygių teisių, propaguoti savo iškrypimą mokyklose, televizijoje ir spaudoje. Pornografijai nebėra jokių varžtų: rodymas lytinių santykių televizijoje pasidarė mėgiamiausias būdas... prekėms reklamuoti. Kaip tokio "liberalizmo" pasekmė nevedusių jaunų žmonių lytinis santykiavimas pasidarė kasdieninis sportas. Jį seka negirdėti skaičiai nesantuokinių vaikų.

Juodosios rasės žmonių tarpe dabar priskaičiuojama, kad net 68% vaikų sudaro tie, kuriuos pagimdė netekėjusios motinos. Jas ir jų vaikus daugiausia išlaiko valdžia. Tad kraštas priėjo prie tragiškos padėties. Dabar abi partijos yra tuo susirūpinusios. Taip kilo Amerikos penktoji – Moralistų srovė. Ji veikia Respublikonų partijoje konservatorių vardu. Dėl moralistų paruoštos programos respublikonai laimėjo 1994 m. rinkimus į Kongresą.

Autorius, aprašęs šių penkių ideologinių srovių veiklą, pažymi, kad tik jos pajėgė nukreipti Ameriką į tikrą demokratinį kelią. Iš to jis daro šias išvadas:

Jei idealistai – nacionalistai būtų sukūrę masinę organizaciją ir paruošę jos veiklos ilgalaikę programą, toji organizacija būtų daug pasiekusi. Tokioje programoje reikėjo išdėstyti, kaip numatoma įgyvendinti Amerikoje savo idėjas: panaikinti

vergiją, sulyginti žmonių teises ir kelti jų moralę. Vėliau prie tos programos jie galėjo pridėti T. Roosevelt'o "trustų" apkarpymo programą. Dabartiniais laikais reikėtų įrašyti būtinai reikalingą ekonomikos kontrolę, be kurios neįmanomas pilnas gyventojų įdarbinimas. Tokia organizacija šiandien būtų labai populiari. Jei konservatoriai anksčiau to nepadarė, dabar laikas savo klaidas ištaisyti.

Konservatoriai neturi didelių galimybių išsilaikyti valdžioje. Turės ateiti eilė nacionalistams, kurie rūpinsis žmonių morale ir įves sveiką ekonomikos kontrolę.

P. Jokubka nuolat kartoja, kad nacionalistai neorganizuotų savo atskiros partijos, bet dirbtų Respublikonų partijoje, kaip jos vidurio frakcija. Jis motyvuoja, kad kiekvienai ideologinei srovei, jei ji tampa partija ir eina į rinkimus, yra pavojus juos pralaimėti ir pamazų išnykti, nes kiekviena ideologija susilaukia aršių priešių. Jei ideologinės srovės veikia kitų – neideologinių partijų sudėtyje, kaip konservatoriai ir liberalai veikia abiejose didžiosiose Amerikos partijose, tai net toms partijoms pralaimėjus rinkimus, srovės gali išlikti nepaliestos arba išeiti net sustiprėjusios, nes jos gali kritikuoti savo partijas už padarytas klaidas.

Pirmos knygos pirmoje dalyje autorius rašo apie politines partijas. Jis mano, kad į tautinį (nacionalistinį) judėjimą daugiausia jungsis vidutinio išsilavinimo jaunuoliai, kuriems jo knyga galėtų tarnauti kaip vadovėlis. Todėl jis aprašo pačius politinių partijų pagrindus: demokratiją, konstituciją ir pagrindinius bruožus, partijų kilmę, jų vystymąsi, vadovaujančius asmenis ir narius.

Antrojoje pirmos knygos dalyje autorius rašo apie Amerikos politines partijas, jų funkcijas, nominacijas, rinkimus, partijų jungimąsi, ideologines organizacijas. Ta proga jis smulkiau kalba apie ANO.

Trečiojoje pirmos knygos dalyje, kuri vadinasi "Partijų politikos istorinė apžvalga" autorius pateikia trumpą Amerikos politinės istorijos santrauką, kuri galėtų tarnauti tam, kad tautinės organizacijos nariai pakartotų Amerikos istorijos kursą. Aprašydamas prezidentų veiklą autorius turi progą įvertinti jų politiką, iškelti jų padarytas klaidas ir pabrėžti, kaip, pagal neutralių kritikų nuomonę, tie klausimai galėjo būti išspręsti geriau.

JERONIMO KAČINSKO "BALTIJA" SKAMBĖJO LIETUVOJE

Šiomet, liepos 27 d. Jūros šventės metu Klaipėdos Žvejų kultūros ir sporto rūmuose įvyko simfoninės muzikos koncertas. Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras su "Aukuro" choru atliko kompozitoriaus Jeronimo Kačinsko keturių dalių siuitą

– kantatą "Baltija". Dirigavo Gintaras Rinkevičius.

Kompozitorius Jeronimas Kačinskas, ilgametis Bostono Šv. Petro parapijos vargonininkas, "Baltiją" sukūrė 1992 metais, Klaipėdos miesto įkurimo metinių minėjimo proga.

Pirmą kartą buvo atliktos visos keturios siuitos – kantatos dalys: "Baltija", "Iš laiko glūdumos", "Klaipėda – karo audrose" ir "Atgimimas". Kitoje koncerto dalyje skambėjo M.K. Čiurlionio simfoninė poema "Jūra".

Dalia Šilienė

Nuotraukoje iš kairės: Elena Kačinskienė, Henrikas Kačinkas, Jeronimas Kačinskas

TAUTINĖS SAVIMONĖS UGDYTOJAI – Dr. JURGIS IR MARIJA ŠLAPELIAI

Vilniaus senamiestyje šių metų rugsėjo pradžioje oficialiai atidarytas Marijos ir Jurgio Šlapelių namas – muziejus. Muziejus įsteigtas kapitališkai restauruotose buvusiose Šlapelių dviaukščiam namuose. Muziejų sudaro parodų salės, Šlapelių memorialiniai kambariai su išlikusiais fondais, "Marijos Šlapelienės knygynas" ir fondų saugykla. Stovi Šlapelių pianas, kuriuo šio šimtmečio pradžioje yra skambinęs savininkų bičiulis M.K. Čiurlionis. Iš XV-to amžiaus išlikusiame namo rūsyje įkurta "Šlapelių svetainė", skirta Vilniaus krašto kultūrinei veiklai. Dalį išlikusiųjų sukauptų knygų bei įvairių leidinių ir laiškų archyvą saugo Vilniaus Universiteto ir Mokslų akademijos bibliotekos. Tai Lietuvos kultūrinis turtas.

Muziejuje sukaupias ir eksponuojamas kultūrinės veiklos, vykdytos pietryčių Lietuvoje nuo XIX amžiaus antrosios pusės iki 1940 metų, archyvinis lobynas. Čia ras vietos savo veiklai ir "Vilnijos" draugija.

Šių metų pradžioje apie Šlapelius, ypač jų kultūrinę veiklą, rašė Lietuvos spauda. Kelis išsamius, daug įdomios medžiagos nušviečiančius straipsnius paskelbė Vilniaus universiteto prof. Vladas Žukas, o Amerikos

Antanas Dundzila

lietuvių laikraščiuose – Ig. Medziukas ir K. Baronas. Tai buvo rašiniai, kurių atsiradimą paskatino sukaktys: M. Šlapelienės knygynui – 90 metų, 120 metų nuo J. Šlapelio gimimo. 1996 m. rudenį sukanka 90 metų nuo pirmosios lietuviškos operos – Miko Petrausko "Birutės", premjeros. Joje pagrindinę – Birutės rolę atliko ne kas kitas, o Marija Šlapelienė. Beje, apie Šlapelius 1993 metais rašė "Dirvoje".

Jurgis (1876-1941) ir Marija Piaseckaitė (1880-1977) Šlapeliai buvo spalvingi, nepaprastai stipraus lietuviško nusiteikimo, lietuvių kultūrai bei mokslui pasižėntę visuomenininkai, vilniečiai. J. Šlapelis didžiąją savo amžiaus dalį pragyveno Vilniuje, ten ir mirė. M. Šlapelienė gimė Vilniuje. Ji savo atsiminimuose rašė, kad per visą savo ilgą amžių Vilniuje pergyveno net 21 valdžią. Kaip ir dera, abu Šlapeliai palaidoti Rusų kapinėse. Jų palaikus saugo išpūdingas, 1981 m. skulptoriaus Antano Kmieliausko sukurtas paminklas.

Visuomenei bene plačiausiai žinoma Šlapelių veiklos sritis – 1906 m. Vilniuje įkurtas M. Šlapelienės "Lietuvių knygynas". Knygy-

no nuolatinė darbuotoja ir širdis per išstisus dešimtmečius buvo pati M. Šlapelienė.

Knygyno įnašas lietuvių spaudos platinimui bei jo reikšmė Vilniaus krašto lietuviams buvo didelis. Įmonė prekiaavo užsienyje ir Lietuvoje išleistomis lietuviškomis knygomis, periodika ir literatūra apie lietuvius bei Lietuvą kitomis kalbomis. Ir ne tik prekiaavo, bet užsiėmė ir leidyba: išleido apie 50 knygų, daug atvirukų ir kitokių spausdinių. Palaikė komercinius ryšius su knygynais visoje Lietuvoje. Turėjo "skolinamąją knygynėlį" – komercinę bibliotekėlę. Visa tai nebuvo paprastas, ramus

darbas, nes knygynas veikė vokiečių, lenkų ir rusų okupacijos sukeltaje įtampoje, kuri nieko gero nei Šlapeliams, nei jų knygynui nežadėjo. Ypač daug varžymų ir skriaudų savininkė patyrė iš lenkų valdžios. 1938 m. pradžioje lenkai knygyną krėtė beveik ištisą vasario mėnesį, konfiskavo daug knygų, o savininkę patraukė į teismą už "priešvalstybinės literatūros platinimą, siekiant atplėsti Lenkijos teritoriją ir prijungti ją prie Lietuvos". Po kratos buvo įsakyta pašalinti lietuvišką knygyno iškabą.

Šlapelių dėmesys knygoms bei spaudai sudarė pagrindą jų sukaupiamam archyviui. M. Šlapelienė rinko ir saugojo kiekvieną spausdinį, kuris tik patekdavo į jos knygyną. Šalia knygų sukaupia įvairaus turinio smulkių leidinių: vienkartiniai laikraščiai, skelbimai, atsišaukimai, plakatai, knygų ir parodų katalogai, renginių programos ir t.t. Šiais laikais išlikęs Šlapelių archyvas yra svarbus visos Lietuvos, o ypač Vilniaus politinio ir kultūrinio gyvenimo dokumentų šaltinis.

M. Šlapelienė buvo aukštos kultūros, didelės erudicijos, atkakli moteris. Knygynas, kuriam ji vadovavo, tapo ne tik spaudos prekyviute bet ir bene žymiausiu archyvu. Knygynas buvo taip pat savotišku Vilniaus lietuvių šviesuomenės magnetu, įgalinusi savininkę bendrauti su daugeliu žymių to meto asmenybių. Pavyzdžiui, čia galima paminėti, kad dr. Jonas Basanavičius buvo Šlapelių dukters krikšto tėvu.

Šlapelių šeima užaugino ir Vilniuje išleido į mokslus dvi dukteris ir sūnų. M. Šlapelienė slaugė savo paralyžuotą vyrą iki pat jo mirties. M. Šlapelienės gyvenimas nebuvo lengvas. Nežiūrint visokiųjų sunkumų bei trukdymų, ji pasiekė nepaprastai daug.

J. Šlapelis Maskvoje baigė mediciną, tačiau gydytojo praktika nesivertė. Jį labiau domino humanitariniai mokslai. Jis – plačių interesų spaudos darbuotojas, tautosakininkas, žodynų sudarinėtojas, visuomenininkas. Jam teko reikšmingai pasidarbauti prie pačių pirmųjų šiame šimtmeityje tos srities mokslo bei kultūros židinių. Jis dirbo pirmojo lietuviško dienraščio "Vilniaus žinios" redakcijoje, suredagavo šalpos draugijos nuostatus, Vingio parke 1905 m. surengė minėjimą spaudos draudimo panaikinimo proga ir t.t. Yra parengęs net kelis įvairaus pobūdžio žodynus. Apie jo įnašą į lietuviškąją leksikografiją liudija skaičiai bei ryšiai su žymiausiais ano meto kalbininkais. Savo "Lietuvių kalbos žodynui" J. Šlapelis buvo surinkęs net pusę milijono kortelių – užrašų. Jo žodyno kortelėmis naudojosi kalbininkai laikojoje sostinėje – Kaune. Po karų jo žodžių kartoteka buvo perduota Lietuvių kalbos institutui.

Tiek šimtmečio pradžioje, tiek vėliau Šlapelių bute vykdavo įvairūs visuomeninių susirinkimai bei pasitarimai. Tik paskutiniaisiais laikais, įvairių studijų dėka, J. Šlapelio veikla yra plačiau iškeliama į viešumą.

Antrosios rusų okupacijos metu išlikusiems Šlapelių šeimos archyvams didesnę dėmesį rodė keli Lietuvos mokslininkai ir Amerikoje gyvenanti duktė – Šlapelių palikimo paveldėtoja Gražutė Sirutienė. Atkūrus Nepriklausomybę, ji dėjo pastangas buvusius Šlapelių namus Vilniuje, Pilies g. 40, paversti istoriniu kultūros židiniu, įkurti muziejų. Jos pastangomis namo nuosavybė perėjo Vilniaus miestui. Trejus metus vyko namo restauravimo ir pritaikymo muziejui darbai. Namų restauravimą rėmė Vilniaus miesto savivaldybė ir Gr. Sirutienės įkurtas Šlapelių fondas.

Nuotrauka iš Šlapelių šeimos archyvo. Marijos Šlapelienės knygynas

LIETUVOS SPORTO ŽVAIGŽDĖ CLEVELANDE

Kaunietis krepšininkas Žydrūnas Ilgauskas sudarė sutartį su Clevelando "Cavaliers" NBA lygos krepšinio komanda, išsipareigojdamas žaisti joje berods du metus.

Rugsėjo 8 d. p. Ingrida Bublienė palydėjo Ž. Ilgauską į Dievo Motinos bažnyčią šv. Mišioms. Po pamaldų buvo susitikimas su Žydrūnu parapijos kavinėje. Sveikinti svečių puolė ir jaunimas ir senimas. Foto aparatai iš visų pusių straksėjo. O

Žydrūną fotografuoti buvo ne taip lengva, nes jis daugiau kaip dviejų metrų ūgio. Neturėjo svečias galimybės nė puoduko kavos išgerti: jam stalai per maži – nėra kur kojų dėti. Iš kavinės D. Šilgalis Žydrūną nuvežė į Lietuvų namų "Gintaro" restoraną – kugeliu pasivaišinti. Svečias sakėsi pasiilgęs lietuviško maisto ir lietuviškos aplinkos.

V. Bacevičius

Jie sutiko svečius, aplankiusius Lietuvų kultūrinius darželius. G. Juškėno nuotr.

Susitikimas su krepšininku Žydrūnu Ilgausku. Iš kairės: Danutė Dundurienė, Ingrida Bublienė, Ž. Ilgauskas, Gražina ir Vladas Plečkaičiai. V. Bacevičiaus nuotr.

SEKMADIENIO ŠVENTĖS

Gerardas Juškėnas

Rugsėjo 8 d., sekmadienį, Clevelando Šv. Jurgio parapija pakiliai atšventė Šiluvos Dievo Motinos šventę. Po Mišių procesija iš bažnyčios atėjo prie Marijos statulos klebonijos sode. Čia sukalbėta litanija, giedojo choras. Maldininkai sudėjo gėles Marijos statulos papėdėje. Šventė užbaigta parapijos salėje suruoštais pusryčiais, kuriuos parengė parapijos tarybos nariai. Čia pasklido maloni žinia, kad mūsų tarpe esančiai Jadvygai Minkūnienei pirmadienį sukanka 90 m. Jubiliatę pasveikinome, sugiedojome jai "Ilgiausių Metų".

Po šios šventės užsukome į Clevelando kultūrinius darželius. Čia suvažiavo minios įvairių tautybių

Ilgiausių metų Jadvygai Minkūnienei - gražaus jubiliejaus sulaukusiai. G. Juškėno nuotr.

atstovų, pasigerėti savo ir kaimynų darželiais. O proga buvo tradicinė – paminėjome 50-ąją metų Vieno Pasaulio Dieną. Prisiminėme šiemet minimą Clevelando 200-ąją gimtadienį.

Apeigose buvo naujų JAV piliečių priesaika britų darželyje, paminklinės lentos dedikacija čekų darželyje, Tautų paradas ir atnaujinto graikų darželio dedikavimas. Kalbėjo Clevelando miesto meras Michael R. White ir miesto tarybos nariai – William Patmon ir James Rokakis.

Nuo vidurdienio iki 4:30 val. p.p. daugelyje darželių aidėjo dainų ir šokių melodijos. Graikų darželyje koncertavo John Philip Sousa orkestras. Įvairių tautybių atstovai vaišino skanėstais lankytojus, skaitė poeziją, rodė rankdarbius.

Malonu buvo sutikti gražius tautinius rūbus dėvinčias lietuvaites, paragauti jų paruoštų vaišių ir net pasiimti nedidelį valgių gaminimo lankstinuką, kuriame surašytos lietuviškos virtuvės paslaptys. Lankstinuką parengė Clevelando "Neringos" tunto skautės.

A.† A.

MŪSŲ NUOŠIRDŽIAM DRAUGUI
JONUI VIDŪNUI

mirus, jo našlei MARYTEI, dukroms NIJOLEI, GAILAI ir DALIAI, o taip pat jų šeimoms, reiškiame gilią užuojautą

Algirdas ir Darata Zenkai

PADĖKA

A.† A.

Diplomuotas ekonomistas
EDVARDAS STEPAS
(Steponavičius)

Mūsų mylimas vyras, tėvas, senelis ir prosenelis sunkios ligos iškankintas mirė š.m. liepos 3 d. savo namuose.

Palaidotas liepos mėn. 6 d. Visų Sielių kapinėse Clevelando priemiestyje.

Liūdesyje pasilikę nuoširdžiai dėkojome visiems. Mūsų mišiam klebonui kun. Gediminui Kijauskui tuo metu atostogaujant, Jį pavadavusiam svečiui – mišiam kunigui Leonui Zarembai ir mūsų mišiam prelatui Aleksandrui Goldikovskui už maldas koplyčioje, atnašautas mišias mūsų Dievo Motinos Nuolatinės Pagalbos parapijos bažnyčioje ir maldas kapuose. Dėkojame Donatui Nasvyčiui už vargonavimą, p. Norai Čečienei už giedojimą bažnyčioje, Vladui Plečkaičiui – už giesmių pravedimą mišiose ir kapuose.

Dėkojame visiems už dalyvavimą laidotuvėse, už aukas mišioms ir labdarybei bei mišias kituose miestuose, už gražias gėles, pareikštas užuojautos spaudoje ir atsiųstas paštu.

Dėkojame karsto nešėjams, kurie nešė velionį į Amžinojo poilsio vietą.

Ypatinga padėka mūsų prieteliams p. Algimantui ir Teresei Gečiams, atvykusiems iš tolimos Philadelphijos už gėles ir karsto nešimą, taip pat giminėms iš Kanados.

Nuoširdi padėka Jakubauskų koplyčios direktoriams už malonų patarnavimą.

Liūdesyje liekame: žmona Joanna, sūnus Kęstutis, marti Gidonė, anūkai Darius su šeima ir Saulius, taip pat velionio seserys, broliai ir kiti giminės.

Likę tik gražūs gyvenimo praeities prisiminimai.

Joanna Stepas

CLEVELANDE ir Napylinkė

RENGINIŲ KALENDORIUS

• RUGSĖJO 28 d., šeštadienį, – Tradicinis Baltų draugystės vakaras Latvių salėje. Rengia Cleveland'o Baltų komitetas

• SPALIO 18, 19, ir 20 dienomis – BALF'o centro valdybos direktorių suvažiavimas. Rengia Cleveland'o skyrius

• LAPKRIČIO 3 d., sekmadienį, – Ohio Lietuvių Gydytojų draugijos metinis susirinkimas ir pietūs Lietuvių namuose. Pradžia - 12 val.

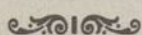
• LAPKRIČIO 9 d., 7

val. vakaro – Dievo Motinos parapijos choro rudens balius

• LAPKRIČIO 17 d. – Šv. Jurgio parapijos rudens festivalis – nuo 11:30 iki 3:30 v.p.p.

• LAPKRIČIO 23 d., šeštadienį, LVS-gos "RAMOVĖ" Clevelando skyriaus valdyba Lietuvių Namuose rengia Lietuvos Kariuomenės šventės minėjimą

• GRUODŽIO 24 d. 9 val. vakaro – Bendros Kūčios – Šv. Jurgio parapijos salėje

Psychological Health Center and Alcoholism Treatment Program, Inc.

6315 Pearl Road, Suite 101
Parma Heights, Ohio 44130

Telefonas: (216) 845-9061

Faksas: (216) 8454-9062

Dr. Gintautas Z. Sabataitis-Psichologas
Priimame "Medicare" ir kitus sveikatos apdraudimus

Lietuvos Vyčių 25-osios kuopos nariai su Clevelando "Cavaliers" krepšinio komandos žaidėju Žydrūnu Ilgausku. Vlado Bacevičiaus nuotr.

Kviečiame dalyvauti 17-ame metiniame BALTŲ BENDRAVIMO VAKARE

šeštadienį, rugsėjo 28 d., 7:00 v.v.,
kokteiliai 6:30 v.v.

Latvių parapijos salėje

Andrews Ave. ir Detroit Ave. (West 152-oje gatvėje)

Solistės VIRGINIJOS BRUOŽYTĖS-MULIOLIENĖS

KONCERTAS

Po koncerto – vakarienė

Bilietus po \$17.50 galite įsigyti pas

Beatričę Pautienienę (tel. 383-8225)

ir Stelą Sankalaitę (tel. 486-5279)

Rengia Clevelando Baltų Komitetas

Kviečiame moksleivius
irstudentus įsijungti
į šokių ratelį
"GRANDINĖLĖ"

"Grandinėlės" šokėjai į pirmąją šio sezono repeticiją renkasi rugsėjo 22 d. 6 val. vakaro Dievo Motinos Parapijos Auditorijoje.

FOR RENT

A 5 room double house
204 & Lakeshore Bl. No pets
Call: 481-2419

EUROPA TRAVEL 692-1700

LOWEST AIR FARES
available worldwide

EXPERTS ON TRAVEL TO EAST EUROPE

passports * visas * prepaid tickets

SERVING OUR COMMUNITY
FOR OVER 35 YEARS

"LEADERS IN LOW COST TRAVEL"

ATLANTA IMPORT EXPORT

JŪSŲ PASLAUGOMS CLEVELAND'E MŪSŲ ATSTOVAS:

LITMA IMPORT EXPORT
639 EAST 185 STREET
CLEVELAND OH 44119
216-481-0011

SIUNČIAME SIUNTINIUS LAIVU
LABAI SKUBIEMS SIUNTINIAMS - ORO CARGO
AUKŠTOS KOKYBĖS MAISTO SIUNTINIAI

JŪSŲ SIUNTINIUS PRISTATYSIME Į NAMUS
BET KURIOJE LIETUVOS, LATVIJOS, ESTIJOS,
BALTARUSIJOS VIETOJE, O TAIP PAT MASKVOJE,
PATERBURGE IR KALININGRADO SR.

ATLANTA IMPORT EXPORT
(312) 434-2121 arba (800) 775-7363

VYTIS INTERNATIONAL TRAVEL SERVICE, INC.

40-24 235TH DOUGLASTON, NEW YORK 11363 TEL. (718) 423-6161 FAX (718) 423-3979

Krinta lapai...

Krinta skrydžių į LIETUVĄ
kainos!

NEW YORK – VILNIUS - NEW YORK

Rugsėjo – spalio mėn.	\$650
Lapkričio – gruodžio 12 d.	\$500
Gruodžio 13-31d.	\$650
Sausio – vasario mėn.	\$500

Plius mokesčiai

Vytis Travel
40-24 235 St
Douglaston NY 11363

TEL. (718) 423-6161
800-77-VYTIS

DIRVA

AMERIKOS SPAUDA APIE "DAINAVOS" STOVYKLĄ

\$475.00 – į LIETUVĄ
New York / Newark–
Vilnius–New York / Newark

\$550.00 – į LIETUVĄ
Chicago–Vilnius–Chicago

Prie kainos priskaičiuokite mokesčius. Ši kaina galioja lapkričio mėnesiui ir kelionėms Naujųjų Metų sutikimo proga.

Norėdami gauti išsamesnių žinių, kreipkitės į:

Albiną arba Kristiną
BALTIC TOURS
77 Oak St., Suite 4
Newton, MA 02164
Tel: 617-965-808
800-216-5987

P.S. TIRE Inc.

Complete Front End Service

481-5397

New and used Tires, Brakes, Shocks, Struts,
Mufflers, lube oil and Filter

• Buy any 4 tires and receive a P.S. Tire hat!

OPEN

Mon.-Fri.: 8 am to 6 pm
Sat.: 8 am to 4 pm

866 E. 200 th St.
Cleveland, Oh. 44119

Paul Stefanac

Gerardas Juškėnas

(Pabaiga)

Prancūzų kalbos mokytojas M. Gudinskas atkeliauja net iš Kanados. Vasaros metu "Dainavoje" stovyklauja pradžios mokyklų moksleiviai, gimnazistai, universitetų studentai ir mokytojai. Būna sesijos, skirtos šeimoms.

Anot autorės, Lietuvių katalikų jaunimo s-ga, kuri tvarko Mičigano stovyklą, pabrėžia penkis gyvenimo principus: būk draugiškas, būk šeimos narys, siek mokslo, būk katalikas, o svarbiausia – būk geras lietuvis. Visi stovyklautojai pasižada kalbėti lietuviškai. Šalia lietuvių kalbos, stovyklautojai supažindinami su Lietuva, Baltijos jūros gyvūnija, garsiomis bažnyčiomis, esančiomis Vilniuje ir kitose

vietovėse, su verslais, papročiais bei tarmėmis, paplitusiomis įvairiose srityse.

Salėje klyvlendietė dr. Živilė Vaitkienė moko vaikus austi juostas. Berniukai naudoja valgomųjų ledų pagaliukus ("popsicle sticks") arba pieštukus, kaišydami įvairių spalvų siūlus, kuriais padaromi tradiciniai tautiniai raštai. Autorė taip pat mini kitą lietuvišką veiklą: tautinių šokių šventes, šeštadienines lietuviškas mokyklas ir pan.

Straipsnyje gražiai atsiliepiama apie mergaites iš Klyvlendo – Rūtą Švarcaitę, Kristiną Kliorytę ir Kristiną Stankutę. Jos dar per jaunos vadovauti stovyklai, bet atvyko padėti virtuvėje ir prie kitų ruošos darbų. Dainava joms yra lyg antrieji namai. Anot žurnalistės, santykiai tarp vaikų ir mokytojų yra nuostabūs.

Perskaičius šį S. Hollander reportažą, tenka mums visiems pasidžiaugti, kad per "Dainavą" perėjusios jaunųjų lietuvių kartų kartos, jos nepamiršta, kasmet grįžta padėti naujoms kartoms stovyklauti lietuviškoje aplinkoje.

Ger.J.

WANTED TO BUY

STEINWAY or MASON-
HAMLIN GRAND PIANO
WANTED!

Any age, any condition.

Will

pay CASH and pick up.

Call 1 - 800 - 449 -

3850 anytime

"DIRVAI" AUKOJO:

J.Stepas (Ed.Stepo–Steponavičiaus atminimui), Clev., OH \$400
V.Matulevičius, Weston, Ontario, Canada \$50
E.J.Saikai, Clev., OH \$40
B.Miklienė, St.Peters. FL.. \$25
V.Valys, Detroit, MI, \$20
S.Sviderskienė, St.P.B., FL \$20
A.Indreika, Chic. IL \$20
A.Liutkus, Clev., OH \$20
H.Andriuska, Woodh., NY \$20
A.Skridulis, Dayt.B., FL \$20
J.Laucevičienė, Woodh,NY \$15
G.Milerienė, \$10
S.Baltrukėnienė, Dania, FL \$10
N.von Kiparski, \$10
L.Kynas, So.Pasadena, FL \$5

**Visiems aukotojams
nuoširdžiai dėkojame**

TRANSPAK

Siuntiniai į Lietuvą laivu su pristatymu į namus.

Pinigai pervedami doleriais.

Sutvarkomi palikimai.

Skubiems siuntiniams – AIR CARGO.

Komercinės siuntos pagal susitarimą.

MAISTO SIUNTINIAI nuo \$39, - iki \$98, -

Aukštos kokybės maisto produktai.

Rūta Degutienė, 28262 Chardon Rd.

Willoughby Hills, OH 44092

Tel. 216-943-4662

Dirbame nuo 1987 m.

TRANSPAK, 2638 W. 69th St.

Chicago, IL 60629 Tel. 312-436-7772

RITA STAŠKUTĖ

Born To Travel

26949 Chagrin Blvd. #103 (Ohio Savings Building)
CLEVELAND, OH 44122

Tel: (216) 831-5530 & (800) 366-9980

Fax: (216) 831-5028

LIETUVA – 1996

Skrydžiai į Vilnių dar vis geriausiomis kainomis

Atstovaujame FINNAIR, SAS, ir kitas oro linijas

MATAS & ASSOCIATES

NORMLS

RITA MATAS • Broker • G.R.I. • Licensed Real Estate Appraiser

17938 Neff Road
Cleveland, OH. 44119
(216) 486-2530

2412 Cedarwood Road
Pepper Pike, Oh. 44124
(216) 473-2530

ADV. VYTAS MATAS teisinis patarėjas

JAKUBS AND SON

Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.
William J. Jakubs Jr.
Kenneth Schmidt ir
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzuoti direktoriai ir balzamautojai

936 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119
36000 Lakeshore Blvd. Eastlake, Ohio 44095

Telefonas: 531-7770

*Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsina,
teikianti jaukią atmosferą laidesio valandoje.
Didelė aikštė automobiliams pastatyti.*

TAUPA

Lithuanian Credit Union

Lietuvių Kredito Kooperatyvas

767 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119 **481-6677**

DARBO VALANDOS: antradienį, trečiadienį
ir ketvirtadienį ----- 9:00 v.r. – 4:00 p.p.
penktadienį ----- 9:00 v.r. – 6:00 p.p.
šeštadienį ----- 9:00 v.r. – 12:00 p.p.
sekmadienį *parapijoje* --- 11:00 v.r. – 12:00 p.p.

Kiekviena taupomoji sąskaita federalinės valdžios (NCUA) apdrausta iki \$100,000